

Nuorten identiteetti kirjoitetussa aineistossa

TAMPEREEN YLIOPISTO
Sosiaalitutkimuksen laitos
ANNA-KAISA KYRKÖ
Pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2009

TAMPEREEN YLIOPISTO

Sosiaalitutkimuksen laitos

KYYKOSKI ANNA-KAISA: Nuorten identiteetti kirjoitetussa aineistossa

Pro gradu – tutkielma 59s. 13 liites.

Sosiaalipsykologia

Marraskuu 2009

Tiivistelmä

Tämän tutkimuksen kohteena on nuorten identiteetin ilmeneminen kirjoitetussa kielessä. Tutkimuksessa haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Mistä piirteistä nuorten identiteetti kirjoitetussa aineistossa koostuu? Miten identiteetin rakenne voidaan kuvata piirteiden avulla? Tutkimuksen aineistona on 52 16-vuotiaiden nuorten kirjoittamaa ”Kuka minä olen?”-kirjoitusta.

Tutkimuksen lähtökohtana on sosiaalinen konstruktionismi olettaen, että kielen avulla reflektoidaan maailmaa. Tutkimusmenetelminä käytettiin sisällönanalyysiä ja sisällön erittelyä. Näillä menetelmillä on luokiteltu aineistoa.

Tutkimuksen ensimmäisenä tuloksena syntyi luokittelurunko, jossa identiteetin piirteet on tunnistettu. Toisena tuloksena muodostettiin identiteetin rakenne henkilökohtaisen ja kollektiivisen ulottuvuuden kautta. Tämän rakenteen luokkia ovat henkilökohtaisen ulottuvuuden tasolla yksilön subjektiivinen tuntemus omasta itsestä (32 %), sosiaalinen paikantaminen (31 %), minäjatkuvuus (14 %) ja identiteetin määrittäminen henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta (23 %). Luokkia kollektiivisen identiteetin ulottuvuuden tasolla ovat demografiset piirteet (50 %) ja viiteryhmäilmaukset (50 %).

Tutkimustuloksiani voidaan hyödyntää tarkasteltaessa nuorten identiteettiä ja jatkaa tutkimuksellani ”Kulttuuri identiteetin rakentajan” – hankkeen aloittamaa keskustelua identiteetin rakentumisen syvemmästä ymmärtämisestä.

Asiasanat: nuoret, identiteetti, sisällönanalyysi, sisällön erittely, sosiaalinen konstruktionismi, sosiaalipsykologia

SISÄLTÖ

1 Johdanto.....	1
1.1 Tutkimuksen tarkoitus.....	1
1.2 Aikaisemmat tutkimukset.....	2
2 Tutkimuksen kohde ja tutkimuskysymykset	6
3 Teoreettis-metodologiset lähtökohdat.....	6
3.1 Sosiaalinen konstruktionismi.....	6
3.2 Nuoruus ja nuoret.....	7
3.3 Identiteetti.....	8
3.3.1 Henkilökohtainen ja kollektiivinen identiteetti.....	10
3.3.2 Kieli rakentaa identiteettiä	14
3.4 Nuorten identiteetti.....	15
4 Aineisto ja tutkimusmenetelmä	16
4.1 Aineisto.....	16
4.2 Sisällönanalyysi ja sisällön erittely	18
5 Tulokset ja tulkinta.....	23
5.1 Vaihe 1: Raakahavainnoista luokitusrunгон perusta	23
5.2 Vaihe 2: Temaattinen tulkinta ja luokitusjärjestelmä.....	24
5.3 Henkilökohtainen identiteetti.....	27
5.3.1 Subjektiiivinen tuntemus itsestä.....	27
5.3.2 Sosiaalinen paikantaminen	29
5.3.3 Minäjatkuvuus.....	32
5.3.4 Henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuva määrittely	34
5.4 Kollektiivinen identiteetti.....	38
5.4.1 Demografiset piirteet	38
5.4.2 Viiteryhmät	39
5.5 Yhteenveto: Nuorten identiteettiipiirteet	42
6 Arviointi ja johtopäätökset	46
6.1 Pohdinta.....	46
6.2 Tutkimuksen luotettavuus	52
6.3 Lopuksi.....	54
Lähteet.....	55
Liitteet	60

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tarkoitus

Toimiessani nuorten parissa olen kiinnostuneena seurannut nuorten erilaisia tapoja kertoa itsestään. Nuoret tuovat esiin itseään välillä hyvinkin voimakkaasti esimerkiksi puheutumisella tai tietyillä sanavalinnoilla. Mutta mitä oikeastaan tiedämme nuorten identiteetistä? Kokevatko nuoret oman identiteettinsä luonteensa, ulkonäkönsä tai ystävyys-suhteidensa kautta, vai samaistuvatko he pikemminkin sukupuolen, iän tai harrastusten jaottelemiin ryhmiin? Mitä nuoret oikeastaan kertovat, kun he kysyvät itseltään ”Kuka minä olen”? Tutkimuksessani selvitetään, miten voimme lähestyä näitä piirteitä järjestelmällisesti olemassa olevan tiedon pohjalta. Miten identiteettiä voidaan jaotella ja järjestelmällisesti analysoida?

Kiinnostuin aineistosta, koska pääsen näin käsiksi nuorten tuottamaan tekstiin ja jatkan Kulttuuri identiteetin rakentajana – hankkeen (2004–2005) aloittamaa keskustelua nuorten identiteetin rakentumisen syvemmästä ymmärtämisestä.

Bauman (2001), yksi merkittävistä identiteettiä käsitelleistä teoreetikoista, on todennut, ettei mikään muu nykyaikaisen elämän ulottuvuus ole saanut samanlaista huomiota osakseen kuin identiteetti. Yhteiskunnallisten rakenteiden muuttuessa identiteettiin liittyvät kysymykset ovat olleet esillä eri tieteissä. Ihmisten oman identiteettinsä pohdinta, sekä tutkijoiden mielenkiinto identiteettiä kohtaan arkielämän kontekstien moninaistuksessa, ovat lisääntyneet. Kollektiivisten rakenteiden ongelmallistuessa identiteetti voidaan nähdä merkityksellisenä olemuksena, jota on tietoisesti määriteltävä. (Saastamoinen 2006, 170.)

Identiteetti käsitteenä liittyy niin sosiaalipsykologiaan, psykologiaan, sosiologiaan, kasvatustieteisiin, politiikan tutkimukseen kuin kulttuuritieteisiin. Eri tutkimustraditiot ovat painottuneet esimerkiksi yksilöllisen tai ryhmien identiteetin hahmottamiseen. Tämä on sosiaalipsykologinen tutkimus identiteetistä. Tutkimuksessani identiteettiä käsitellään

vuorovaikutuksen ilmentäjänä ja piirteillä määritettynä ominaisuutena, jota voidaan kirjallisesti kertoa.

1.2 Aikaisemmat tutkimukset

Identiteetti-tutkimuksien kirjo on laaja ja niin on identiteetti-käsitteen määrittelykin. Ashmore & Jussim (1997, 218–219) ovat yhdistäneet minän ja identiteetin tutkimusten tärkeitä käsitteellisiä kontrasteja ja historiallisia käännteitä. He toteavat, että minä ja identiteetti (self and identity) ovat monimuotoisia ja monimutkaisia käsitteinä ja ovat olleet esillä pitkään niin tieteissä kuin populaarissa keskustelussakin. (Ashmore & Jussim 1997, 5.)

Identiteettiä voidaan tutkia useista eri näkökulmista, mutta en tarkastele tutkimuksessani tarkemmin esimerkiksi etnistä identiteettiä, vähemmistöjen identiteettiä, identiteettityötä tai kansallista identiteettiä (ks. esim. Levi-Strauss 1977, Berger & Luckmann 1966, Thoits & Virshup 1997) vaan tutkimusnäkökulmani kohdistuu nuorten identiteetin piirteisiin yleisemmällä tasolla.

Eurooppalaisessa sosiaalipsykologian identiteettitutkimuksessa näkökulma on ollut yhteiskuntatieteitä ja psykologiaa yhdistävä. Vastaavasti Pohjois-Amerikassa identiteettitutkimuksessa käytetään identiteettikäsitteen tilalla enemmän minuuden käsitettä ja näkökulma on yksilökeskeisempi. Sosiaalipsykologista identiteettitutkimusta ovat tehneet esimerkiksi Tajfel ja Turner (1986). Heidän työnsä tarkastelee identiteettiä psykologisesta yksilön näkökulmasta (Social Identity Theory of Intergroup relations). Sosiaalipsykologiassa on tehty myös paljon tutkimusta identiteetistä kulttuuristen alaryhmien ja vähemmistöjen näkökulmasta tai esimerkiksi identiteetin muutoksesta eri ikäkausina. (Kuusela 2006, 36; Spencer-Oatey 2007, 640; Rautio 2006, 19; Ashmore & Jussim 1997, 5.) Keskeinen identiteettitutkija on myös Hall (1999, 21), joka erottelee identitee-

tistä kolme käsitystä. Hänen näkemyksensä on yhteiskunnallinen identiteetin muodostuminen minän ja yhteiskunnan vuorovaikutuksessa¹.

Kerrottua identiteettiä, kuten tutkimuksessani, on aiemmin tutkinut esimerkiksi Stryker (1982, 1985, 1987) huomioiden yhteiskunnan ja yksilön vuorovaikutuksen. Hän on kiinnostunut siitä, miksi kertoessamme itsestämme valitsemme tietyt piirteet identiteetistä. Kerrotut vastaukset identiteetistä saavat vaikutteita tietystä yhteiskunnallisesta käyttäytymisodotuksesta tai rooleista. Strykerin tutkimuksen pääpaino on sosiaalisissa rooleissa identiteetin rakentajana. Hän laajentaa identiteetin käsitteen sisällyttämään myös sosiodemografiset piirteet, persoonallisuuden sosiaaliset tyypit ja persoonallisuuspiirteet sekä kritisoi aiempia tutkimuksia sosiaalisen rakenteen aliarvioimisesta. Yksilön minuus heijastaa yhteiskuntaa ja koska yhteiskunta on kompleksisesti eriytynyt, tulee minuudenkin olla eriytynyt ja organisoitunut. Stryker tuo identiteettitutkimukseen myös käsitteen identiteettisitoutuminen. Sitoutuminen tarkoittaa sosiaalisten siteiden lukumäärää yksilön elämässä. Erilaiset identiteetit kuten sisarusarjan esikoisen identiteetti perustuvat yksilöiden välisiin suhteisiin ja ovat emotionaalisesti värittyneitä. (Ashmore & Jussim 1997; Thoits & Virshup 1997, 111 – 112.)

Aaltonen (2002, 124–125) on tutkinut afasia-aineiston identiteettikertomuksia narratiivisesta lähestymistavasta käsin. Tarinat olivat yksilöllisiä ja monimuotoisia, mutta ne edustavat Aaltosen mukaan pysyvää ja jatkuvaa kerrontaa minästä. Hänen tutkimuksessaan identiteetti käsitteenä viittaa kertomuksissa eksplisiittisesti tai implisiittisesti ilmaistuihin kulttuurisiin henkilöihin liittyviin kategorioihin. Näitä ovat esimerkiksi äiti tai potilas. (Aaltonen 2002, 126.) Tämän tutkimuksen kirjoitettu aineisto soveltuisi hyvin myös narratiiviseen analyysiin, mutta en tarkastele kirjoituksia kokonaisina tarinoina, vaan pyrin etsimään yksittäisiä piirteitä, jotka nousevat näistä kaikista kirjoituksista kuvaamaan nuoria.

¹ Eri identiteetteihin liittyviä subjekteja ovat valistuksen subjekti, sosiologinen subjekti ja postmoderni subjekti. Yksinkertaistettuina nämä kolme eri käsitystä voidaan määritellä seuraavasti: Valistuksen subjekti omasi käsityksen yksilöstä järki ja tietoisuuskeskuksena, joka oli ihmisen samana pysyvä identiteetti läpi elämän. Sosiologinen subjektikäsitys sijoittui moderniin maailmaan ja käsitys subjektin sisäisestä keskuksista/ytimeistä muuttui. Sisäinen ydin muodostui suhteessa ”merkityksellisiin toisiin” – kulttuuriin. Postmoderni subjekti puolestaan omaa identiteetin, joka koostuu monesta ja sillä ei ole kiinteää, pysyvää identiteettiä. Identiteetti on postmoderni liikkuva määre, joka muotoutuu ja muokkautuu jatkuvasti suhteessa meitä ympäröiviin kulttuurisiin järjestelmiin (Hall 1999, 21–23).

Kerrottua identiteettiä ovat tutkineet myös Hodkinson & Lincoln (2008) nuoren virtuaalimedian ja erilaisten internetsivustojen avulla luoman oman yksityisen tilan kautta. Nuoret kertovat itsestään muille sosiaalisia ja kulttuurisia kiinnostuksiaan ja täten esittävät erilaisia muunnelmia identiteetistään. Nuoret perustavat ja työstävät identiteettiään reflektiivisesti esimerkiksi tietyn suosikkibändin tai verkkoyhteisön kautta. (Hodkinson & Lincoln 2008, 33.)

Lähelle omaa tutkimustani nuorten identiteetin rakentumisesta tulee esimerkiksi Virokankaan väitöskirjatutkimus (2004) sekä Van Hoofin (1997) tutkimus nuorten identiteetin tekijöistä. Virokannas on tutkinut nuorten identiteetin rakentumista huumehoitoyksikössä. Tutkimuksessa tarkastellaan esimerkiksi nuorten identifioitumista suhteessa tavalliseen elämään ja tarkastellaan nuorten kokemusta erottautumisena ”normaalista”. Nuorten kohdalla rajallisuus oman identiteetin määrittelyssä linjautuu joihinkin ulottuvuuksiin. (Virokannas 2004, 10, 35.)

Van Hoof (1997) tutki 12–23 -vuotiaiden nuorten identiteettiä.² Hänellä perusajatuksena tutkimukselle on identiteetin rakenteellinen integraatio. Van Hoofin tutkimuksessa erilaiset identiteetin ulottuvuudet ovat sellaisia, jotka ovat nuorille tärkeitä. Hänen tutkimuksessaan ryhmä nuoria valitsi erilaisista kohdealuevaihtoehdoista kuten koti, työ, perhe tai uskonto eniten omaa identiteettiä käsittävät alueet. Nämä alueet ovat nuoren rakenteellisen integraation perusta. Suosituimmat vaihtoehdot olivat vapaa-aika, koti ja koulu. (Van Hoof 1997, 120.) Van Hoofin tutkimus perustuu Eriksonin (1968, 1980) persoonallisuuden kehitysteoriaan ja Marcian (1964, 1980) identiteetti statusparadigmaan (Van Hoof 1997, 281).

Tutkimuksessani ajatuksena on ollut, että identiteetti voidaan määritellä suhteessa viiteryhmisiin ja erotteluna tai samaistumisena muihin. Nuoret kirjoittavat itsestään suhteessa muihin tai esimerkiksi erittelevät olevansa lukion ensimmäisen luokan oppilas. Tämä tulkinta saa tukea Deschampsin ja Lorenzi-Cioldin (1982) toteamuksesta, että yksilön

² Ikää ja identiteettiä on tutkittu esimerkiksi yksilön subjektiivisena tuntemuksena iästään ja sen tuomista identiteettimuutoksista. Tähän liittyvät myös erilaiset identiteettirollit ja niiden muutokset eri ikävaiheissa. Nuorella roolimutokset ja luonteenpiirteet ovat tekijöitä kehittyvässä aikuisidentiteetissä. Näiden roolimutosten keskeisyys ja tärkeys vaihtelevat riippuen yksilöllisistä elämäkokemuksista. Näitä ovat esimerkiksi yksilön sosiaalisesti rakentuneet kokemukset jäsenyytenä tietyssä etnisessä ryhmässä, yksilön sosioekonominen status tai ikä. (Johnson, Berg & Sirotzki 2007, 244.)

käyttäytyminen on johdettavissa identiteetistä ja identiteettiryhmästä, johon yksilö yhteiskunnassa kuuluu. He ovat analysoineet ”Kuka minä olen” – kirjoituksia (näiden tutkimusten taustalla on useita samantyyllisiä tutkimuksia) (ks. Kuhn & Mcpartland 1954, Gordon 1968, Doise, Meyer & Perret-Clermont 1976) ja tuloksena he ovat löytäneet näistä kirjoituksista viiteryhmäviittaustapoja, jotka voidaan luokitella kahteen identiteetti-tiluokkaan. Ensimmäinen luokka osoittaa minäkäsitykseen, joka viittaa yksittäiseen ryhmään tai entiteettiin kuten esimerkiksi nainen/tyttö. Toisessa luokassa identiteetti määritetään enemmän konkreettiseksi ja positioiduksi kuten ”19-vuotias tyttö” tai ”nainen miesten maailmassa”. (Deschamps 1982, 87, 93.)

Harré (1983) on yksi merkittävistä sosiaalipsykologisen identiteettiteorian kehittäjistä ja hänen näkemyksensä jakaa identiteetin yksityiseen ja kollektiiviseen. Yksilön identiteetti rakentuu kehämäisesti ja tämä identiteettiprojektien kehä sisältää kaksi prosessia: yksityisen ja kollektiivisen eli sosiaalisen sekä persoonallisen projektin. Identiteetti projekti on työtä kohti yksilöllisyyden saavuttamista, niin sosiaalisena olemisena kuin persoonallisena olemisenakin. (Harré 1983, 256–259.) Harrén identiteettiajatuksilla on yhtymäkohtia Tajfelin (1982) sosiaalisen identiteetin teoriaan, jossa identiteetti perustuu yksilön ryhmäjäsennyksiin. Yksilö korostaa omaa kuulumistaan ryhmään erottautumalla muista ryhmistä. (Ylijoki 1998, 132.) Tutkimuksessani etsin nuorten kirjoituksista identiteetti piirteitä erilaisista eronteoista itsen ja muiden välille.

Lindgrén (2006) keräsi pro gradu – työssään tutkimuksessani käytettävän aineiston ja tutki sen pohjalta 16-vuotiaiden kirjoitusten kertomusta minästä löytäen tuloksena kolme teemaa. Lindgrén käsitteli tutkimuksessaan kirjoituksia narratiivisesti minätarinoina. Tutkimuksessani minä näen ne puolestani identiteettiä kuvaavina kertomuksina itsestä. Lindgrénin tutkimuksen tulosteemat ovat: tuntematon minä, minä eri tilanteissa ja minä tavallisena. ”Tuntemattoman minän” tarinat Lindgrenin mukaan sisältävät kuvausta minästä, joka on piilossa ja jota saattaa olla mahdoton tuntea. ”Minä eri tilanteissa” määrittyy eri tilanteissa ja konteksteissa ja sen eri puolet näyttävät eri tavoin seurasta riippuen. ”Minä tavallisena” on käsitys itsestä sosiaalisten suhteiden ja poissulkemisen kautta.

2 Tutkimuksen kohde ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen kohteena on nuorten identiteetti ja sen ilmeneminen kirjoitetussa kielessä. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mistä piirteistä nuorten identiteetti kirjoitetussa aineistossa koostuu?
2. Miten identiteetin rakenne voidaan kuvata piirteiden avulla?

3 Teoreettis-metodologiset lähtökohdat

3.1 Sosiaalinen konstruktionismi

Tutkimukseni metodologisena lähtökohtana on sosiaalinen konstruktionismi, jonka mukaan kielen avulla reflektoidaan maailmaa. Esimerkiksi omakohtaiset kirjoitukset antavat Burrin (1997) mukaan mahdollisuuden syventyä identiteetin tutkimiseen. Sosiaalisen konstruktionismin mukaisesti kohtaamamme maailma on aina merkityksellistetty (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002). Tutkimuksessani ymmärrän kielenkäytön sosiaalisen konstruktionismin tavoin niin, että vuorovaikutus nähdään kielessä, käytännöissä ja todellisuudessa tuotettuna (Berger & Luckmann 1966).

Tutkimuksessani oletan, että kielen avulla rakennetaan identiteettiä. Tutkimuksessani en tarkastele identiteetin rakentumisen prosessia sinällään vaan annettuja mahdollisia piirteitä identiteetistä. Ymmärrän identiteetin rakentumisen kuten Paananen (2006, 81): identiteettiprosessi on muovautumista joksikin eikä tuote tai pysyvä tulos. Nuoret koostavat identiteettiään useista eri piirteistä ja tuo prosessi muovautuu koko ajan. Identiteettiä voidaan tuottaa vain puhumalla tavoilla, jotka ovat merkityksellisiä niissä sosiaalisissa konteksteissa, joissa kommunikoidaan. Näin yksilö viittaa itseensä suhteessa kulttuurisesti tunnistettavaan piirteeseen. (Virokannas 2004, 314–315.) Nuorilla tämä prosessi

on erityisessä roolissa, koska ymmärtäminen ja itsen määrittely suhteessa muihin on keskeistä. (Paananen 2006, 81; Saastamoinen 2006, 172.)

Tutkimuksessani lähtökohtana voidaan nähdä siis olevan (Gergeniä mukailten) kielenkäytön ymmärtäminen aktiiviseksi sosiaalisesti toiminnaksi, jonka kautta puheen kohteena olevat ilmiöt saavat muotonsa ja jonka kautta sosiaalisesti jaettu tieto paitsi rakennetaan myös uusinnetaan (Nikander 2001, 283).

3.2 Nuoruus ja nuoret

Nuoruus on erityisen tärkeä kehitysvaihe. Nuoruutta leimaavat niin yhteisöllisyys kuin toisaalta tavoite olla ja löytää oma itse. Nuoruuteen kuuluvat esimerkiksi Eriksonin (1980) kehitysteorian mukaan omat kehitystehtävät (identiteetti vs. roolien hajaannus) ja yhteiskunnalliset siirtymät. (Hirvonen 2001, 25.) Erilaiset kehitysmallit eivät kuvaile vain muutoksia iässä vaan muutoksia ajanjakson aikana. Nuoruus voidaankin nähdä vaiheena, jossa nuori etsii itseään ja lopulta lujittaa tämän omaksi identiteetikseen. Nuoruudessa yksilö etsii ja luo omaa identiteettiään erilaisten muutosten kautta. Nuorena opitaan ikään kuin elämään oman yksilöllisyyden kautta. (Van Hoof 1997, 14; Dunderfelt 1991, 78.)

Nuorisotutkijat korostavat tutkimuskohteensa (nuoret) monitasoista ja osin epäselvääkin luonnetta. Weckroth (1996, 383) määrittää nuorena olemisen ja nuoreksi tuleminen olevan kietoutumista (pukeutuminen) tiettyihin sosiaalisiin oikeuksiin, vastuuseen, velvollisuuksiin ja rooleihin. Se on myös olemista ja kietoutumista määrättyihin kirjoitettuihin tai kirjoittamattomiin merkityksiin ja olemassaolon tarkoituksiin niin hyvässä kuin pahassa (Emt. 1996, 384).

Nuoruutta määritetään usein kronologisen iän, henkilökohtaisten kokemusten ja elämäntapojen sekä psyykkisen ja fyysisen kehityksen näkökulmista. Kronologisesti nuoruus voidaan asettaa 12–20 ikävuoden väliin. Fyysiset ja psyykkiset muutokset eivät kuitenkaan välttämättä osu samaan aikaan tietyn iän kanssa. (Van Hoof 1997, 14; Dunderfelt 1991, 78.) Tutkimuksen tuloksia ei voi siis yleistää koskemaan tarkasti rajattuja vuosijaksoja, koska nuorten kehitys ei ole kaikilla samanlaista.

Nuoruutta ei siis toisaalta tarvitse liittää tiettyyn ikään, vaan se on vaihe tai elämäntapa lapsuuden ja aikuisuuden välillä. Vaihe on yksilöllinen ja sillä on myös yhteiskunnallista merkitystä; nuori siirtyy kansalaiseksi, työelämään ja esimerkiksi opiskelijaksi. Nuoruus voidaan kuvata myös muuntautumisen vaiheeksi, jota leimaa epävarmuus, monitulkinnallisuus ja toisaalta itsenäisyys, toisaalta oleminen vielä lapsuuden ja aikuisuuden välillä. (Helve 2002, 232; Hodgkinson & Lincoln 2008, 29.)

Nuoruus vaiheena luo esimerkiksi lukiolaiselle nuorelle vastuun siitä, mitä koulun jälkeen tapahtuu ja lukiossa tapahtuvilla asioilla on vaikutusta tulevaisuuteen. Toisaalta nuorten nähdään usein keskittyvän tulevaisuuden sijasta nykyhetkeen ja olevan liiallisuuteen asti yksilökeskeisiä. Suurpää (1996, 51–71) on tutkinut nuorten käsityksiä näistä väittämistä ja toteaa nuorten kokevan itsensä enemmän sosiaalisesti yksilöllisiksi persooniksi kuin vain oman edun tavoittelijoiksi. Tulevaisuus nuorelle ei ole pitkän suunnitelman päätös vaan enemmänkin tämän hetken konkreettisesta tilanteesta nouseva ”tässä ja nyt”-toiminta. (Emt. 1996, 51–53.) Näin tämänkin aineiston kirjoitukset ovat nuorten kirjoitushetken ajatuksia, eikä niitä voi yleistää pitkäaikaiseksi suunnitelmaksi omasta itsestään.

3.3 Identiteetti

Identiteetti – käsitettä on kirjallisuudessa määrittelty monitahoisesti ja yhteistä laajalle keskustelulle identiteetistä on puhe identiteetin moninaisuudesta (Suurpää & Aaltojärvi 1996, 9). Identiteetistä käsitteenä voidaan todeta, että se ei kiinnity johonkin tiettyyn teoreettiseen kontekstiin ja sen voidaan nähdä tarkoittavan ”mitä tahansa” eli olevan työkaluna sisällötön. Näin sen sisällön määrittely on tärkeitä. (Järventie 2008, 211.)

Identiteetin määrittely ei ole yksiselitteistä. Identiteetti voidaan esimerkiksi määritellä kertomuksena itsestä (Ojanen, 2007). Se voidaan määritellä myös tilanteiseksi, moninaiseksi ja epävakaaaksi. Kerromme itsestämme kulttuurimme tarjoamin välinein yhtenä ja monena yhtäaikaaisesti. (Ronkainen 1999, 74.) Moninaisuuden myötä voidaan puhua useista yksilön identiteeteistä eli ei ole olemassa yhtä, pysyvää ja muuttumatonta identiteettiä tai minuutta. Olemme samanaikaisesti esimerkiksi koululainen ja sisar. Toisaalta identiteetin nähdään muovautuvan koko eliniän. Identiteetin voidaan myös nähdä muovautuvan osana sosiaalista ympäristöä sekä olevan monimutkainen prosessi, jossa erilai-

set identiteetit voidaan nähdä rakennettavan suhteessa toiseen eli siihen, mitä ollaan ja miten erotutaan ympäröivistä yhteisöistä. Identiteettimäärittelyn avulla yksilö pystyy samaistumaan, mutta myös määrittämään sen, mitä hän ei ole. (Hall 2002, 251; Suurpää & Aaltojärvi 1996, 9.)

Puhuttaessa identiteetistä käytetään usein myös minä-käsitettä. Tutkimuksessani käytän identiteetikäsitettä laajasti kuten esimerkiksi Simon (2004, 2) kuvaamaan koko ilmiötä, jota toisinaan määritetään myös minäkäsityksen-, minuuden-, tai itsen-käsitteellä.

Identiteetti ja minäkäsitys (self, self-aspect) ovat siis toisiinsa kietoutuneita käsitteitä ja useat teoriat käyttävät niitä yhdessä samassa merkityksessä. Breakwell (1986, 9–10) määrittää identiteetikäsitteen moninaisuutta sillä, että identiteetti ja minä -käsitteet voivat käsitellä samaa asiaa eri termein. Saastamoinen (2006, 172) määrittelee näiden kahden käsitteen eron arvottamisen kautta. Kun minus muuttuu arvotettavaksi ja määriteltäväksi kohteeksi, puhutaan identiteetistä. Minuuden voi määritellä yksilön refleksiiviseksi tietoisuudeksi itsestään ja identiteetin itsensä ja muiden tekemiksi määrittelyiksi siitä ”Kuka minä olen?”. (Saastamoinen 2006, 170.)

Yksi tapa lähestyä yksilön identiteettiä on määritellä se identiteettiä määrittävien attribuuttien eli yksilön identiteettiä määrittävien piirteiden kautta (Simon 2004, 45). Identiteetti on siis monipuolinen ja dynaaminen minärakenne, joka sisältää uskomuksia yksilön attribuuteista, mutta myös episodisista ja semanttisista muistoista. Se toimii kuin skeema eli kontrolloi itselle relevanttien informaatioiden prosessia. Tällainen rakenne sisältää persoonallisuuspiirteitä, kykyjä, fyysisiä ominaisuuksia, käyttäytymispiirteitä, ideologioita, sosiaalisia rooleja, kielitaitoa ja esimerkiksi ryhmään kuulumista. (Emt. 2004, 45–47.)

Identiteetin voidaan nähdä olevan jotakin, mitä voidaan esimerkiksi rakentaa kielellisesti (Bauman 2001, Ronkainen 1999, 73–74; Aaltonen 2002; Virokannas 2004) tai erilaisen kielessä esitettyjen positioiden avulla (Virokannas 2004, 22; Ronkainen 1999, 36) tai kontekstuaalisesti sekä yhteiskunnallisesti (Saastamoinen 2006; Pulkkinen 1998, 201–202; Virokannas 2004; Mead 1934; Baumeister 1997, 10; Hall 1999, 21–23).

Identiteetti voidaan määritellä yksilön tavaksi ymmärtää ja määritellä itsensä suhteessa itseensä ja ympäröivään kulttuuriin (Saastamoinen 2006, 172). Breakwell (1986, 19) määrittelee identiteetin tiivistetysti dynaamiseksi sosiaalisesti tuotteeksi, jota ei voida ymmärtää ilman suhdetta sosiaaliseen kontekstiin ja historialliseen perspektiiviin.

Identiteetit voidaan nähdä havainnoitsijan eli yksilön sosiaalisina määritelmänä, jotka varmistavat, että kaikki kognitiivinen, emotionaalinen, motiivinen ja käyttäytymisen funktio ottavat paikan sosiaalisesti määritellystä tilanteesta ja ovat sosiaalisesti määrityneitä. Nämä määritelmät tuotetaan ja johdetaan yhteiskunnassa. Ne reflektoidaan ryhmäjäsenedellä, sosiaalisilla suhteilla ja yksilön omalla sosiaalisella paikalla. (Turner 2003, 8.) Pulkkinen (1998, 201–202) toteaa identiteetin raken-tuneeksi ja rakentuvan tiettyssä ajassa ja paikassa. Hän kiistää identiteetin yksilön sisäisenä ominaisuutena ja identiteetin kiinteänä sisältönä. Identiteetit eivät ole vapaasti valittavissa, vaan niiden muodostuminen on kontekstuaalinen.

Yhteiskunnan rooli identiteetin muodostumisessa tulee esiin esimerkiksi Meadin (ks. Blumer 1937) symbolisessa interaktionismissa. Sosiaalista rakennetta voidaan muodostaa minän symbolisen interaktionismin selitysten kautta. Symbolinen interaktionismi voidaan kapeasti määritellä lähtökohdaksi, jossa korostetaan yksilöiden toiminnan symbolista ja sosiaalista luonnetta. (Stryker 1982 ks. Hänninen, Partanen & Ylijoki 2001, 331–332.)³

3.3.1 Henkilökohtainen ja kollektiivinen identiteetti

Saastamoinen (2006) esittää identiteetin käsitteen tarkasteluun seuraavaa Woodwardin (2002) määrittelyä. Woodward toteaa, että identiteetin avulla saadaan yhteys henkilökohtaisen ja kollektiivisen, yksilön ja yhteiskunnan käsitteiden ja ilmiöiden välille. Identiteetti rakentuu erilaisuutta ilmentävien suhteiden avulla, kuten jaotteluna meihin ja muihin. (Saastamoinen 2006, 173 ks. Woodward 2002.)

³ Myös Baumeister (1997, 10, 191) on tarkastellut identiteettiä yhteiskunnan ja minän välisenä monimuotoisena vuorovaikutusmukautumisena. Identiteetti edustaa erityistä tapaa, jolla yksilö on vuorovaikutuksessa yhteiskunnassa muiden kanssa. Minän perusosat kuten esimerkiksi refleктоiva tietoisuus tai ihmistenvälinen oleminen voivat olla universaaleja, mutta länsimainen minuus voidaan ymmärtää vain tiettyjen historiallisten muutosten kautta. (Baumeister 1997, 214.)

Tutkimuksessani käsittelen identiteettiä henkilökohtaisen sekä kollektiivisen ulottuvuuden kautta. Henkilökohtainen identiteetti voidaan nähdä subjektiivisena ja kollektiivinen intersubjektiivisena identiteettinä.

Saastamoinen (2007) on käsitellyt identiteettiä esittämällä identiteettijaottelua Moyan (2006 ks. Saastamoinen 2007, 236–237) mukaan. Tämä jaottelu kuvaa yleisesti vakiintunutta jaottelua sosiaaliseen (ulkoa määriteltyyn) ja persoonalliseen (subjektiiviseen) identiteettiin. Näistä voidaan käyttää termejä henkilökohtainen ja kollektiivinen identiteetti. Koska molemmat identiteettityypit ovat sosiaalisia pohjimmiltaan, on mielestäni sosiaalista ryhmäjohteista identiteettiä kuvaava käsite kollektiivinen identiteetti selkeämpi kuin sosiaalinen identiteetti. Lyhyesti määriteltynä ajattelen, että

1. Henkilökohtainen identiteetti voidaan johtaa roolisuhteista muiden ihmisten kanssa ja se erottaa meitä muista ihmisistä. Se on kuvaus itsestä ainutkertaisin tai omakohtaisin kokemuksin. (Thoits & Virshup 1997, 107, 114–115, Pietikäinen 2002, Moya 2006).
2. Kollektiivinen identiteetti voidaan johtaa ryhmä- tai kollektiivijäsenyydestä ja se yhdistää meitä muihin ja vastaa molempiin kysymyksiin ”kuka minä olen” tai ”keitä me olemme” (Thoits & Virshup 1997, 114–115; Pietikäinen 2002; Moya 2006).

Henkilökohtainen identiteetti on identifioitumista tietynlaiseksi yksilöksi käyttäen laajoja sosiaalisia kategorioita, kertomusta ”minusta”. Kollektiivisella tasolla identiteettikertomus ”meistä” on kuulumista ryhmään tai kokonaisuuteen. Molemmat ulottuvuudet ovat sosiaalisesti konstruoitu ja sosiaalisesti merkityksellisiä kategorioita eli viiteryhmiä, jotka yksilöt hyväksyvät heidän tai ryhmän kuvailuina. (Thoits & Virshup 1997, 106–107.)⁴

Moyan (2006) jaottelu sopii tutkimusongelmani selvittelyyn. Ulkoa määritelty identiteetti eli kollektiivinen identiteetti koostuu yksilön ulkopuolelta tulevista sosiaalisten kategorioiden määritelmistä ja niiden jäsenyyksistä. Ne ovat kollektiivisia ja historiallisia sekä liittyvät esimerkiksi erilaisiin yhteiskunnallisiin luokkiin, vähemmistöryhmien

⁴ Breakwell (1986, 14) toteaa määriteltäessä itseä (self), että kollektiivinen identiteetti on johdettu ryhmäjäsenyydestä, interpersoonallisista suhteista, sosiaalisesta positiosta ja statuksesta.

suhteisiin ja toisaalta sukupuoli – kategoriaan. Esimerkiksi kategoriat mies ja nainen tai musta- ja valkoihoinen edustavat ulkoa määriteltyjä identiteettejä. (Moya 2006, 98)

Subjektiiivinen eli henkilökohtainen identiteetti nähdään henkilökohtaisen tason kokemuksena itsestä. Tämä taso on eletty kokemus omasta jatkuvuudesta ajassa ja tilassa. Moya määrittää subjektiiivisen identiteetin tarkoittavan kokemustamme siitä, mitä olemme suhteessa muihin ihmisiin ja miten erotumme muista. Toisaalta määrittelemme itsemme sosiaalisten kategorioihin jäseneksi. Erona ulkoa määriteltyyn (kollektiiviseen) identiteettiin on se, että yksilö itse määrittää itsensä jäseneksi. (Moya 2006, 98) Ymmärrän tämän niin, että esimerkiksi sukupuoleen emme voi vaikuttaa ja se on osa kollektiivista identiteettiämme, mutta tahtomme olla esimerkiksi luonnonsuojelija yhdistää meidät omasta tahdostamme ryhmään ja on henkilökohtaista identiteettiä.⁵

Koska mielestäni rajat henkilökohtaisen ja kollektiivisen identiteetin ulottuvuuksien välillä eivät ole selkeät tai tarkasti määritellyt, tutkimuksessani nämä kaksi identiteetin eri ulottuvuutta eivät ole toisiaan poissulkevia vaan enemmänkin toisiaan täydentäviä ja toisiinsa lomittuvia⁶. Nuorten identiteettiä heijastavat piirteet voivat esiintyä jäseneltyinä faktoina tai abstraktimpina kuvailuina itsestä. Ero kollektiivisen ja henkilökohtaisen identiteetin välillä voidaan karkeasti muodostaa seuraavasti: kollektiivinen identiteetti käsittää piirteet, joita ovat esimerkiksi suomalainen, opiskelija tai tyttö, henkilökohtainen identiteetti puolestaan piirteet kuten olen X:n perheenjäsen, Y:n ystävä tai Z luonteenpiirteen omaava. (Abrams & Hogg 1990, 4; Deaux 1992, 16.)

⁵ Toisaalta ulkoa määritelty identiteetti on vahva rajausta terminä ja ajattelun kollektiivisen identiteetin enemmän intersubjektiiivisesti vuorovaikutuksessa muotoutuvana.

⁶ Voidaan sanoa, että toiset kollektiiviset identiteettiipiirteet sisältävät enemmän kollektiivista voimaa kuten esimerkiksi sukupuoli, etnisyyden, uskonto ja niin edelleen. Simon (2004) toteaa todellisuudessa tämän riippuvan siitä kuinka ihmiset kokevat annetun käsityksen. Esimerkiksi uskonnollisuus voi olla vain yksi identiteetin osa, toisinaan tekijä, joka määrittää kollektiivisesti yksilön koko identiteettiä. Tai esimerkiksi vakavasti sairas henkilö voi nähdä sairauden vain osatekijänä yksilöllisessä henkilökohtaisessa identiteetissään. Toiselle tämä sairaus määrittää identiteettiä kokonaisvaltaisesti kuulumisena tiettyyn kollektiiviseen sairauden identiteettiin. (Spencer-Oatey 2007, 640–641; Deaux 1992, 20.)

Identiteettiä voidaan jaotella myös muihin erilaisiin ryhmiin tai jättää muodostamatta tarkka raja erilaisten identiteetintekijöiden välille.⁷ Voidaan kritisoida kuinka henkilökohtainen ja kollektiivinen identiteetti erotetaan ja onko käsitteellistä eroa tarvetta tehdä? Miten teoreettinen määrittäminen kohtaa kokemuksellisen todellisuuden? Jako on joidenkin määritelmien mukaan enemmän ajallinen kuin sisältöperustainen. Turner (1976) on pyrkinyt vastaamaan tähän näiden kahden identiteettiulottuvuuden jaotteluun tarkastelemalla milloin yksilöt kokevat todellisen minänsä muuttuvan ja näin erottavat henkilökohtaisen ja kollektiivisen identiteetin. (Breakwell 1986, 15–17.) Kuvio 1 kokoaa identiteetin ulottuvuuksia.

<p>Minä (havainnoija) vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa</p> <p>Historiallinen perspektiivi ja ajallinen jatku-mo vaikuttavat yksilöön</p> <p>(Ashmore & Jussin 1997, Baumeister 1996, Breakwell 1986, Saastamoinen 2006)</p>	<p>IDENTITEETTI on tietoinen ja artikuloitu minätarina</p> <p>(Hall 1999, Ronkainen 1999, 2004, Suurpää & Aaltojärvi 1996)</p>	<p>Henkilökohtainen identiteetti</p> <p>”Kertomus itsestä, itsen identifiointi”</p> <p>(Abrams & Hogg 1990, Breakwell 1986, Deaux 1992, Goffman 1963, Moya 2006, Saastamoinen 2006, Oyserman 2004, Simon 2004, Turner 2003, Thoits & Virshup 1997)</p>
		<p>Kollektiivinen identiteetti</p> <p>”Kertomus meistä, ryhmä- ja kollektiivijäsenyys”</p> <p>(Abrams & Hogg 1990, Breakwell 1986, Deaux 1992, Moya 2006, Thoits & Virshup 1997, Tajfel & Turner 1979, Saastamoinen 2006, Simon 2004, Turner 1982, 1987)</p>

KUVIO 1. Identiteetin ulottuvuudet

⁷ Kollektiiviseen identiteettiin voidaan liittää myös subjektin käsite mahdollistaen näin aktiivisen toimijuuden ja vallankäytön analysoinnin. (Saastamoinen 2006, 172.) Myös roolin käsite liittyy henkilökohtaisen ja kollektiivisen identiteetin määrittelyyn. Sosiaalinen rooli voidaan määritellä tilanteessa, jossa on kaksi tai useampi ihminen ja heillä on toisiinsa nähden vaateita sekä odotuksia. Yksilöt toimivat tässä tilanteessa eri ”arvoisissa” rooleissa kuten opettaja – oppilas. Toisaalta sosiaalinen rooli voi olla käyttäytymiseen liittyvä odotusnormi tai määräytyä luokittelusta, johon yksilö luetaan esimerkiksi vapaa-ajan harrastusten myötä. Esimerkki käyttäytymiseen liittyvästä rooleista ovat sukupuoliroolit ja luokittelusta esimerkiksi innokas vapaa-ajan pyöriäjä – rooli. (Thoits & Virshup 1997, 124.)

3.3.2 Kieli rakentaa identiteettiä

Identiteetti voidaan siis rakentaa kielellisesti. Jäsentynyt identiteettitarina voi esittää kuvauksen minästä tai esimerkiksi keskustelutilanteessa tuotettu narratiivinen esitys minästä voi olla jäsentynyt tarina. Keskiössä tässä lingvistisessä tai semanttisessa minäkuvauksessa ovat jotkut sosiaaliset kategoriat ja mahdolliset kerronnan tavat. (Ronkainen 1999, 73–74; Nousiainen 2004, 18.) Ihmiset voivat erota siinä, mitä ja millä tavalla he spontaanisti itsestään kertovat. Käyttämämme kieli heijastelee sitä, mitä olemme todellisuudessa tai sitä, mitä haluaisimme olla tai mitä meidän pitäisi olla. Identiteetin rakentuminen voidaan esimerkiksi nähdä tapahtuvan tilanteessa, jossa yksilöllä on mahdollisuus kirjoittaa tai puhua itsestään. Nimenomaan kertoessaan itsestään yksilö rakentaa itselleen monia eri identiteettejä. (Kulmala 2006, 59.)

Vaikka määritämme identiteettiämme käyttäytymisellämme, ymmärryksemme itseltämme perustuu pääosin kieleen ja sen rakentumiseen (Kulmala 2006, 19 ks. Burr 1997). Kysymys identiteetistä käsitteenä eri tieteissä on moniselitteinen, mutta spontaani vastaus yksinkertaiseen ”Kuka minä olen?” identiteetikysymykseen on vastaajille usein helppo ja selkeä. Vastaus voi olla esimerkiksi; ”olen opiskelija” tai ”olen isosisko”. (Thoits & Virshup 1997, 127.)

Kieli on tärkeä osa identiteetin muodostamista, koska kielen avulla identiteetti tulee osaksi jokapäiväistä elämää. (Aaltonen 2002, 34–35, ks. Gergen 2001, 8.)⁸ Ronkainen (1999, 73–74) toteaa identiteetistä, että se on tietoinen ja artikuloitu tarina. Yksilöllä voidaan myös nähdä olevan sisäinen ydin, joka muovautuu suhteessa ulkopuolella olevaan eli yksilöiden nähdään kertoessa itsestään kertovan identiteettiään, joka toimii juuri tietyssä tilanteessa.

⁸ Hall (2002) käsittelee identiteettiä kieleen, kulttuuriin ja historiaan liittyvänä. Kulttuurintutkimuksen piirissä identiteetin on ylipäänsä nähty olevan läheisessä yhteydessä kieleen, joka on kulttuurinen tapa rakentaa minuutta. Kieli on siis paljon muutakin kuin kommunikoinnin väline; identiteetti on kielellisesti rakennettu ja rakentunut fiktiivinen tarina. (Laine-Patana 2005, Ks. esim. Chambers 1995: 22–26.)

Identiteetti tarkoittaa siis myös sisäistettyä ja kehittyvää tarinaa, jonka ihminen elämäänsä luo (Feldt, Mäkikangas & Kokko 2005, 85). Kirjoittaessaan ihminen pyrkii identiteettitasollaan järjestämään erilaiset elämään liittyvät piirteet, taipumukset ja esimerkiksi tavoitteet yhtenäiseksi tarinaksi. Hän voi ajatella ”millainen olen” ja ”mihin olen menossa”. Tämä tulkinta perustuu McAdamsin (1995) tarinamuotoiseen identiteettitasoon. (Emt. 2005, 85.)⁹

3.4 Nuorten identiteetti

Tutkimukseni kohde on siis nuorten identiteetti. Nuorten identiteetti esitetään usein epävakaaksi tai muuttuvaksi, ja mediassa on esillä esimerkiksi nuorten identiteetti psyykkisen pahoinvoinnin tai vaikkapa erilaisten nuorison verkkokulttuurien yhteydessä. Tutkimukseni nuorilla identiteetti voidaan nähdä jonain, jota he vielä etsivät, eikä kaikilla välttämättä ole käsitystä omasta identiteetistään. Identiteetti voidaankin ymmärtää yksilön sisäisenä, kokonaisvaltaisena ominaisuutena tai piirteenä, joka kehittyy ja kypsyy elämänkaaren myötä (Virokannas 2004, 127). Nuorena identiteetti voi olla erilainen kuin vanhempana.

Virokannas (2004) toteaa kontekstista puhuttaessa, että oman itsen suhteuttaminen yhdenmukaiseen (verrattuna poikkeavuuteen) vaikuttaa olevan identiteetin rakennustapa. Nuoret määrittelevät itsensä suhteessa toisiin ja normaaliin tai tavanomaiseen elämään. Identiteettiä voidaan siis tutkia sosiaalipsykologisesti mediaattorina sosiaalisessa maailmassa yksilön kokemusten ja käyttäytymisen välillä (Simon 2004, 2).

Kuhunkin identiteettimäärittelyyn liittyy useita tulkinnallisia vaihtoehtoja ja määrittely tapahtuu osana sosiaalista ympäristöä. Tämä ilmenee siinä, kun kerromme itsestämme

⁹ Virokannas (2004) viittaa tutkimuksessaan puhuja-asemiin eli positioihin, kun vuorovaikutuksen osapuolet asettuvat paikkoihinsa ja rakentavat identiteettiä. Nämä paikat vaihtelevat vuorovaikutuksen kuluessa. Oettaessa tiettyjä positioita rakennetaan tietynlaista identiteettiä. Tämä voidaan myös määritellä identifioitumiseksi ja esimerkiksi Virokannan mukaan identifioituminen on laajempaa kuin position ottaminen ja johonkin kategoriaan voi asemoitua useamman eri puhuja-aseman kautta. (Virokannas 2004, 22.) Myös Ronkainen (1999) viittaa positioihin identiteetistä puhuessaan. Elämässämme subjektiviteetti muodostuu tiettyssä ajassa ja paikassa diskursiivisen subjektiposition kautta ja samalla kyse ei ole mahdollisista vaan käytännössä jo olevista identiteeteistä. (Ronkainen 1999, 36.) Ronkainen jatkaa siitä, että jostakin identiteetistä eli subjektipositioista saattaa tulla eräänlainen minäkertomuksen johtava vetäjä. Minäkertomuksissa erilaisista identiteeteistä tulee mahdollisesti minän eri puolia. (Ronkainen 1999, 37.)

kulttuurimme tarjoamin välinein yhtenä ja monena yhtäaikaaisesti. (Ronkainen 1999, 74.) Nuorellakin on erilaisia määritelmiä identiteetistään, hän voi esimerkiksi olla koulussa välinpitämätön opiskelija ja samanaikaisesti kotona perheen ahkera esikoinen.

Erityisesti nuorten kohdalla voidaan puhua identiteetin muokkautumisesta monimuotoisena prosessina ja eri tilanteissa korostuvat identiteetin eri puolet. Sama nuori voi omata luonnonsuojelijan identiteetin ja toisessa tilanteessa juhlijan identiteetin. Nämä identiteetit eivät ole vain yksilön itsensä muokkaamia vaan ne heijastelevat ympäröivän yhteisön näkemyksiä ja odotuksia. Identiteetin rakentuminen on näin yhteiskunnallinen prosessi ja yksilöllinen draama. (Suurpää & Aaltojärvi 1996, 8-9.) Identiteetin funktio Simonin (2004) mukaan, tarkasteltaessa asiaa kasvojen ylläpidon näkökulmasta, identiteetti auttaa kuulumaan johonkin. Identiteetti auttaa ihmistä paikantamaan itsensä sosiaalisessa maailmassa. Identiteetin moninaisuus auttaa nuorta todentamaan itsetuntoa ja itsekunnioitusta. Merkityksellisten toisten antama huomio on tässä merkittävässä roolissa. (Spencer-Oatey 2007, 642.)

4 Aineisto ja tutkimusmenetelmä

4.1 Aineisto

Tutkimusaineistoni on kerätty osana Kulttuuri identiteetin rakentajana -hanketta. Tämä hanke toteutettiin vuosina 2004–2005 ja sitä koordinoi YTT Marko Salonen Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitokselta (nykyinen Sosiaalitutkimuksen laitos). Hankkeessa pyrittiin avaamaan ja syventämään lasten sekä nuorten identiteetin muodostumiseen liittyvää ymmärrystä. Hankkeen tavoitteena oli myös tutkia lasten ja nuorten identiteetin rakentumista suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin. (Lindgrén 2006, 2.) Kirjoituksia sisältävää aineistoa tarjottiin pro gradu – tekijälle tutkimusaineistoksi Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitokselta syksyllä 2007. Hankkeesta on ilmestynyt kirja (Lahikainen, Punamäki & Tamminen 2008).

Koko aineisto on kerätty syksyllä 2004 kahdelta lukioluokalta ja on kerätty perättäisinä viikkoina. Aineistonkeruu on suoritettu tavallisen koulutyöskentelyn yhteydessä. Opettajilla oli käytössään aineistonkeruuhjeistus, joka oli käyty läpi heidän kanssaan ennen tutkimuksen alkua. Tutkimusaineiston keruun yhdessä Marko Salosen kanssa suoritti YTM Marika Lindgrén.

Aineistoni koostuu neljästä eri alaotsikolla olevasta kirjoitussarjasta. Valmiit otsikot kirjoituksille käsittelevät minää. Eri viikkojen kirjoitusaiheet olivat: Kuka minä olen? Ketkä ovat minulle tärkeitä? Mistä minä pidän? ja Missä minä olen? Kirjoitukset ovat pituudeltaan muutamasta rivistä muutamaa kymmeneen riveihin pitkiä. Tutkittavat ovat lukion ensimmäisen luokan oppilaita eli noin kuusitoistavuotiaita. Kirjoittajia koko tutkimukseen osallistui 16-vuotiaiden ikäryhmästä 59 kirjoittajaa. Aineistoon kuuluu myös 12-vuotiaiden kirjoituksia ja 5-vuotiaiden lasten piirustuksia, jotka olen rajannut pois tutkimusaineistostani.

Valitsin yhden kirjoitussarjan rajatakseni aineistoa sen suuren koon vuoksi. Valitsemani kirjoitusteemaan ”Kuka minä olen?” on vastannut 52 16-vuotiasta nuorta, tyttöjä 29 ja poikia 23. Oletus työstä tai pojasta perustuu aineiston kerääjän mukaan joko nimen tai muun sukupuoleen viittaavaan tunnisteeseen esiintymiseen tekstissä. Olen valinnut kirjoitussarjan ”Kuka minä olen?”, koska siinä esiin tulevat asiat toistuvat muissa kirjoituksissa. Pidän sitä parhaana edustuksena koko aineiston kirjoituksista. Tämän osa-aineiston perusteella muut kirjoitukset voidaan luokitella tämän kirjoituksen ”alakirjoituksiksi”. Olen tutustunut ensin koko aineistoon ja lukenut sen useaan kertaan läpi ennen kuin tein rajaukseni. Aineistossani kirjoituksia on yhteensä 52 kappaletta. Tämä on tarpeeksi suuri määrä pienimuotoiseen kvantitatiiviseen analyysiin, mutta ei liian laaja laadulliseen analyysiin.

Aineiston saadessani se oli valmiiksi kerätty ja litteroitu. Aineistoa ei ollut kuitenkaan mitenkään luokiteltu tai järjestelty. Kirjoituksiin on merkitty tunnistekoodi. Tunniste on koodattu niin, että kirjoittajien henkilöllisyyteen viittaavat yksityiskohdat ovat poistettu. Jokainen erillinen kirjoitus on koodattu koodisarjalla, jossa sarjan ensimmäinen numero kertoo tutkittavan iän, tämän jälkeen oleva kirjain T (tyttö) tai P (poika) hänen sukupuolensa ja kolmas kirjoittajalle annetun juoksevan sarjanumeron. Viimeinen numero koodisarjasta kertoo aiheen, johon itse kirjoitus on tehty (ks. liite 1). Aineistoa tarkastelles-

sani huomasi muutamia koodausvirheitä, kuten tunnisteissa merkintä tytöksi, mutta tekstissä kirjoittaja kertoo olevansa poika. Tämän tapauksen muutin pojaksi. Seuraavana esittelen yhden esimerkin aineiston kirjoituksesta:

”16T202A Kuka minä olen?”

Minä olen 16-vuotias lukiolaistyttö. Pidän erittäin paljon kesästä, laulamisesta ja pianon soitosta. Olen sosiaalinen ja huumorintajuinen ja pidän myös lapsista todella paljon. Suurin haaveeni onkin perustaa lasten päiväkotia jonkekin ulkomaille. Olen tyytyväinen nykyiseen elämäni. Pääsin lukioon, välit perheenjäseniini ovat kunnossa, olen terve ja minulla on erittäin hyviä ystäviä. Kiitollinen olen pikkuveljestäni. Hänen kanssaan olen kokenut niin paljon hyviä hetkiä. Iloa elämäni tuo poikaystäväni, joka jaksaa kuunnella kun minulla on murheita tai minulle on tapahtunut jotain hieno omasta mielestäni.”

Aineiston kirjoittajien lisäksi aineiston luonteeseen on vaikuttanut se, miksi ne on kirjoitettu ja kenelle ne on tarkoitettu. Kyseessä on ohjeistettu kirjoitustapahtuma ja kirjoittajat ovat tietoisia tästä¹⁰. Aineisto kertoo siis myös kirjoittajista tietyssä sosiaalisessa tilanteessa suhteessa aineistonkeruun järjestäjiin. (Repo-Kaarento 1990, 4-5.) Tämä konteksti on tärkeä ottaa huomioon merkityksiä muodostaessa ja niitä lukiessa. Tulkinat rakentuvat tutkijan omassa kontekstissaan. (Lehtonen 1996, Kulmala 2006, 21.)

4.2 Sisällönanalyysi ja sisällön erittely

Tutkimukseni tutkimusmenetelmä on sisällönanalyysi, jolla voidaan analysoida tekstejä systemaattisesti ja etsiä tekstin sisällön merkityksiä (Tuomi & Sarajärvi 2006, 105–106).

¹⁰ Ote aineistonkeruuhjeesta (liite 1): Opettaja keskustelee kirjoitusten herättämistä ajatuksista ja tunteuksista opiskelijoiden kanssa itse kirjoitustapahtuman jälkeen. Aineistoanalyysissa on mahdollista huomioida myös aineistonkerutilanteessa esiin nousseet ajatuksia, siksi aineistonkerääjän / opettajan tehtävänä on näiden keskustelujen päähuomioiden kirjaaminen.

Valmiit kirjoitukset niputetaan annettujen teemojen mukaisesti siten, että kyseistä kirjoituskertaa koskevat opettajan huomiot sijoitetaan kasan päällimmäiseksi. Opettaja saa lukea / katsoa valmiita kirjoitelmia. Yhtään kirjoitusta ei saa kuitenkaan poistaa itse aineistosta, vaikka jokin kirjoitus itsessään vaikuttaisi esimerkiksi puutteelliselta tai pilailulta. Tyhjätkin paperit ovat tuloksia. Myös kirjoitussarjat, joista jonkin teeman mukainen kirjoitus puuttuu, sisällytetään aineistoon.

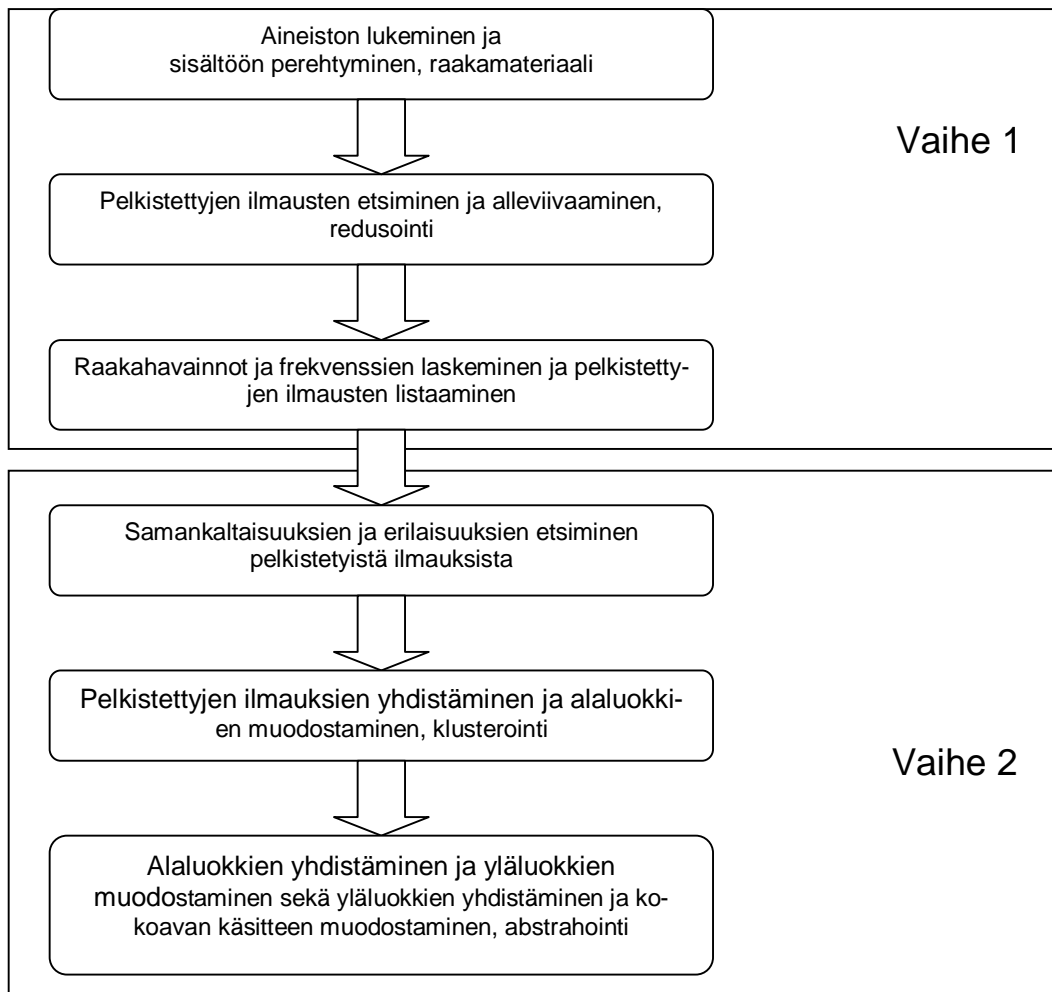
Tuomi & Sarajärvi (2006, 97) jakavat sisällönanalyysin lähtökohdat Eskolan (2001) mukaan aineistolähtöiseen, teoriasidonnaiseen ja teorialähtöiseen analyysitapaan. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimusaineistosta luodaan käsitteellinen kokonaisuus ja aineistosta valitaan analyysiyksiköt eli luodaan luokitusjärjestelmä. Analyysin oletetaan olevan aineistolähtöistä ilman ennako-oletuksia. Teoriasidonnaisessa analyysissä puolestaan luokitusjärjestelmä perustuu teoreettisiin ennakkotietoihin, mutta luokitusyksiköt valitaan edelleen aineistosta. Aikaisemman tiedon merkitys on tunnistettavissa analyysissä. Kolmas analyysimuoto eli teorialähtöinen analyysi puolestaan nojautuu johonkin teoriaan ja aineiston empiiristä analyysiä ohjaa siis teoreettisen tiedon perusteella luotu luokitusrunko. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 96 – 99.)

Tuomi & Sarajärvi (2003, 102–104, 112, 116) puhuvat myös deduktiivisesta ja induktiivisesta analyysistä ja tulkinnassa käytetyn päättelyn logiikasta. Induktiivinen, yksittäisestä yleiseen, voidaan varauksin liittää aineistolähtöiseen analyysiin ja deduktiivinen, yleisestä yksittäiseen, teorialähtöiseen analyysiin. Pyrin aluksi tekemään empiiristä tutkimustani induktiivisesti aineistolähtöisesti, mutta käytännössä en pystynyt erottamaan näitä lähestymistapoja (induktiivinen ja deduktiivinen) toisistaan ja tutkimukseni on teoriasidonnaista. (Kygäs & Vanhanen 1999, 7, Tuomi & Sarajärvi 2003, 97–99, 102 – 104, 112, 116.)

Sisällönanalyysi pitää sisällään kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen menetelmän. Kvantitatiivista sisällönanalyysiä voidaan kutsua myös sisällön erittelyksi, vaikkakin tästä jaottelusta ja käsitteistä on löydettävissä erilaisia tulkintoja (Kygäs & Vanhanen 1999, Tuomi & Sarajärvi 2003). Sisällön analyysin kvantitatiivinen muoto merkitsee aineiston luokittelua numeerisesti. Sisällön erittely voidaan määritellä menettelytavaksi, jolla dokumenttien sisällöstä voidaan tieteen pelisääntöjä noudattaen kerätä ja tehdä määrällisiä havaintoja. (Pietilä 1973, 4,31; Tuomi & Sarajärvi 2003, 107, 109, 117.) Kuvattaessa jonkun dokumenttiaineiston sisältöä sisällön erittelyllä täytyy sisällön olla kvantifioitavissa. Tämä edellyttää, että on mahdollista löytää kriteeri, jonka mukaan jotkin sisällön osat voidaan katsoa keskenään samanlaisiksi ja näin on sisältö periaatteessa luokiteltavissa ja siten tilastollisesti kuvailtavissa. (Pietilä 1973, 33.) Sisällön erittelyllä on näin mahdollista järjestää ja luokitella laadullista aineistoa. (Eskola & Suoranta 1998, 185, 187; Tuomi & Sarajärvi 2003, 117.)

Kvantifiointi antaa lisätietoa kirjoitusten samankaltaisen sisällön tutkimiselle. Perustan sisällön erittelyni samaan seikkaan kuin esimerkiksi Peltola (2007, 76) pro gradu – tutkimuksessaan. Oletan kirjoitusten sisältävän tekstiä tutkimusaiheestani, eli tässä tapauksessa identiteetti-aiheesta, ja niitä voitavan määrällisesti ilmausten avulla mitata.

Laskin ensimmäisenä aineistosta samankaltaisten ilmausten määriä. Seuraavaksi tarkastelelin aineistoa ja etsin samankaltaisuuksia sekä pelkistin eli redusoin aineistoa. Aineistolta ”kysyin” tutkimustehtävän mukaisia kysymyksiä. Seuraava vaihe oli ryhmittely eli klusteroin aineiston. Aineistosta etsin jälleen samankaltaisuuksia ja/tai eroavuuksia. Samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistin samaan luokkaan ja nimesin luokan. Tutkijan tulkinta on tässä mukana ohjaamassa sitä, mitkä ilmaisut kuuluvat samaan ja mitkä eri luokkaan. Viimeisenä loin teoreettiset käsitteet eli abstrahoin luokat yläluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 102 – 104, 112, 116; Tuomi & Sarajärvi 2006, 111.) Kuvio 2 kuvaa sisällönanalyysini vaihe vaiheelta.

KUVIO 2. Konstruktiio empirisen aineiston analyysivaiheista sisällönanalyysissä

1. Aloitin tutkielmani aineiston avoimella lukemisella eli luin kaikki kirjoitukset useaan kertaan lävitse.
2. Luin aineistoa, alleviivasin ja merkitsin ylös useimmin mainittuja ilmaisuja sekä niiden mainintakertoja. Etsin ilmaisuja käyttämällä hyväksi identiteettiä koskevaa kirjallisuutta, vaikkakin luin aineistoa läpi aineistolähtöisesti. Etsin esimerkiksi viiteryhmäviittauksia tai viittauksia nuoreen itseensä (identifiointi). Esimerkiksi kirjoittavatko nuoret itsestään kuvaten ulkonäköään vai johonkin suurempaan kollektiiviseen ryhmään viitaten. Näin sain raakamateriaalin redusoitua luokitusrungon perustaksi.

3. Seuraavaksi laskin kirjoituksista poimituista ilmauksista eli alkuperäisistä lauseista niiden esiintymisfrekvenssejä. Tätä aineiston kvantifiointia kutsutaan sisällön erittelyksi. Frekvenssit on laskettu sen mukaan, kuinka moni tutkittava ilmaisee saman asian. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 117). Ilmaukset on laskettu binäärisellä asteikolla merkitsemällä 1= ilmaus mainittu tekstissä ja 0= ei ilmausta mainittu tekstissä. Ilmaisujen määrällisen esiintymisyleisyyden perusteella ja identiteettikirjallisuuden avulla jatkoin luokittelurungon muodostamista (ks. kuvio 3 s.24).
4. Tämän jälkeen tein redusoidusta materiaalista matriisin. Etsin samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia sekä luokittelin sisällöt luokittelurunkoon (temaattinen tulkinta). Muodostin kaikista kirjoitusten poimituista ilmauksista havaintomatriisin excel-taulukkoon (liite 2). Excel-matriisissa jokainen vastaaja on koodattu pystysarakkeeseen oman tunnisteensa mukaan (esimerkiksi 16T202A) ja vaaka-akselille asetin ilmaukset. Matriisin soluihin tuli näin aineistosta kaikki alkuperäiset ilmaukset luokiteltuina. Näin eri kirjoittajien tai esimerkiksi sukupuolen mukaan on mahdollista tarkastella vastauksia vertailtuina.
5. Seuraavaksi tein redusoimieni ilmausten yhdistämisen ja alaluokkien muodostamisen eli klusteroinnin. Tarkistin jokaisen alkuperäisen ilmauksen luokituksen excel-matriisissa ja viimeistelin matriisin muodot.
6. Seuraavaksi yhdistin alaluokat yläluokiksi ja nämä pääluokiksi sekä viimeisenä kokoavaksi käsitteeksi eli abstrahoin. Luokkien muodostaminen on sisällönanalyysissä tutkijan tulkinnan mukaista ja tutkijana olen päättänyt, millä perusteella eri ilmaisut kuuluvat samaan tai eri luokkaan (Tuomi & Sarajärvi 2006, 103). Luokiteltuja kokonaisuuksia pyritään vakuuttamaan kerätyillä ja aiemmin lasketuilla muuttujien frekvensseillä. Valintojani on mahdollista kriittisesti arvioida matriisin avulla (ks.liite 2).

Raakahavaintojeni ja identiteetti-teoriaan tutustumisen jälkeen (vaihe 4) itselleni nousi aineistosta tuntuma piirteistä, jotka kuvastavat nuorta joko henkilökohtaisesti tai kollektiivisesti. Teoria alkoi siis suunnata tutkimustani hyvin alkuvaiheessa aineiston lisänä. Henkilökohtaisen identiteetin piirteitä hain esimerkiksi luokittelemalla aineistosta lau-

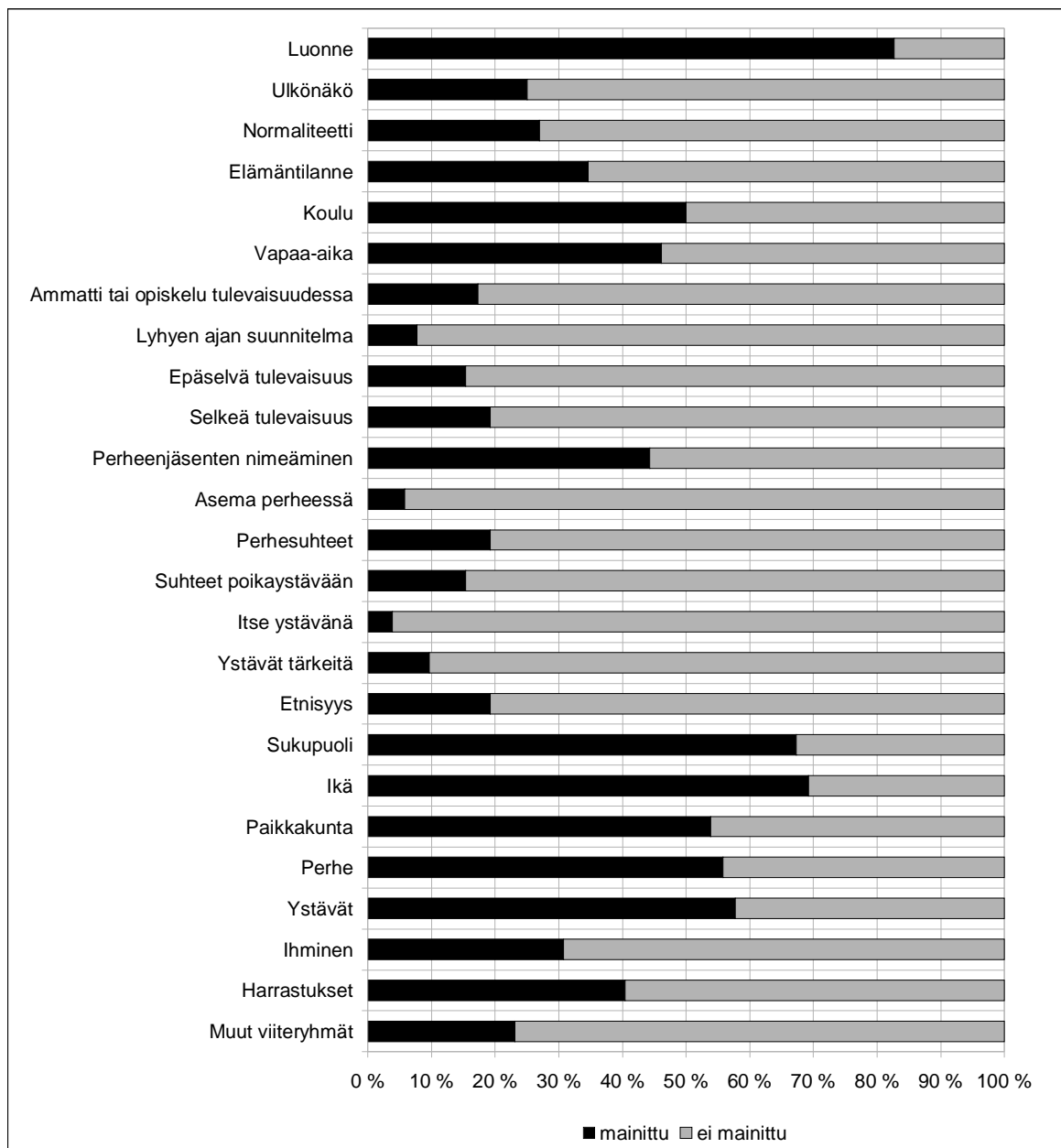
selmia, joissa kerrotaan itsestä ilman viitteitä suoranaisiin kollektiivisiin viiteryhmiin. Pääasiallinen punainen lankani analyysissä oli se, että käsitän henkilökohtaisen identiteetin yksilön kertomuksena ”itsestä”, itsen identifiointina, ja kollektiivisen identiteetin kertomuksena ”meistä”.

5 Tulokset ja tulkinta

5.1 Vaihe 1: Raakahavainnoista luokitusrunгон perusta

Tässä luvussa esitän tulokset vaiheista 1-3 edellisessä luvussa esittämäni kuvion mukaisesti (kuvio 2). Kuviossa 3 esitetään raakahavaintojen ilmausten määrät, jotka muodostivat luokitusrunгон perustan sisällönanalyysin luokittelua varten. Kuvion vasemmassa laidassa on esitetty luokitusyksiköt ja pylvääät kertovat frekvenssit prosenteiksi muutettuna. Raakahavainnot on laskettu kustakin kirjoituksesta seuraavasti: ilmaus mainittu = 1 ja ilmausta ei mainittu = 0. Kirjoituksia oli 52 kappaletta ja laskettuja ilmauksia yhteensä 437.

Kirjoituksissa erittäin paljon mainintoja (83 %) saa ilmaus luonteesta. Myös ikä ja sukupuoli saavat paljon mainintoja (yli 67 % kirjoituksissa). Useita mainintoja (yli 54 % kirjoituksissa ilmaistu) saavat ystävät, perhe ja paikkakunta. Melko paljon mainintoja (yli 40 % kirjoituksissa) saavat ilmaisut koulusta (fyysinen tila), vapaa-ajasta kertomisen ilmaisut, perheenjäsenten nimeäminen ja harrastusilmaukset. Vastaavasti vain harvoja mainintoja (alle 10 % kirjoituksista) saavat esimerkiksi lyhyen ajan tulevaisuuden suunnitelmat, kirjoittajan asema perheessä tai tarkemmat esimerkit itsestä ystävänä.

KUVIO 3. Ilmaukset luokiteltuina ja niiden esiintyminen (N=52)

5.2 Vaihe 2: Temaattinen tulkinta ja luokitusjärjestelmä

Seuraavaksi esittelen aineiston temaattisen tulkinnan ja luokitusjärjestelmän eli tässä aineistossa nuorten identiteettiä kuvaavat piirteet sekä identiteetin rakenteen. Lähtökohdina analyysille olivat raakahavainnot ja niistä muodostettu luokitusrunko. Analyysin toinen vaihe oli luokkien varmentaminen ja piirteiden luokittelu. Luokittelu syntyi ai-

neiston ja aiemmin rakennetun teoriaosuuden pohjalta tavoitteena vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Pelkistetyt ja yhdistetyt luokat on edelleen yhdistetty pääluokiksi. Pääluokkien jako tai karkea identiteetin kuvailu on esitetty teoriasta nostettujen ulottuvuuksien; henkilökohtaisen tai kollektiivisen mukaan.

Taulukossa 1 esitän tekemäni luokitusjärjestelmän, joka on syntynyt redusoitujen ilmausten (luokittelurunko ks.kuvio 3) perustalle. Taulukko kuvaa nuorten identiteetin rakennetta heidän kirjoittamansa aineiston pohjalta ja toisaalta identiteetti-kirjallisuuden pohjalta (ks. kuvio 1). Taulukossa on esillä redusointi, klusterointi ja abstrahointi sekä niiden tuloksena muodostamani luokitusjärjestelmä eli identiteetin rakenne ja sitä kuvaavat piirteet.

Alaluokkia yhdistämällä tunnistin nuorten identiteetistä kuusi yläluokkaa, jotka muodostavat identiteetin rakenteen näistä alaluokkien piirteistä. Näitä ovat subjektiivinen tuntemus itsestä, sosiaalinen paikantaminen, minäjatkuvuus, henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta määrittäminen, demografiset piirteet ja viiteryhmät.

Samankaltaista ajattelua henkilökohtaisesta identiteetistä esittää Goffman (1963, 105), joka määrittelee yksilön identiteetin subjektiivisena tuntemuksena omasta tilastaan, jatkuvuudestaan ja luonteestaan. (ks. Johnson, Berg & Sirotzki 2007, 244; Ashmore & Jussim 1997, 9.) Vastaavasti Rosenberg ja kollegat (1985, 1988 ks. Deaux 1992) ovat rakentaneet identiteetin ilmentymisen jaottelun, jossa kollektiivinen identiteetti koostuu esimerkiksi ryhmäjäsensyydestä, etnisestä ryhmästä, ammatista tai sukupuolesta ja henkilökohtainen identiteetti koostuu esimerkiksi piirteistä, joilla yksilö kuvaa itseään. Deauxin (1992, 22 – 25) mukaan esimerkiksi ”rooliperustainen vaimo” on kollektiivinen identiteetin tekijä kun taas esimerkiksi vaimon toimintaa kuvastava ”ylisuorittaja” - käsite kuuluu henkilökohtaiseen identiteettiin.

TAULUKKO 1. Identiteetin rakenne

Alaluokka, redusointi	Yläluokka, klusterointi	Pääluokka, abstrahointi	Kokoava käsite, yleisluokka
Luonne	<i>Subjektiiivinen tuntemus itsestä</i>	Henkilökohtainen identiteetti ”Kertomus itsestä, itsen identifointi” Identiteetti subjektiivisena tuntemuksena itsestä, omasta tilasta, jatkuvuudesta (yksilön menneisyys- ja tulevaisuusorientaatio) ja luonteesta Henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuva määrittely	Nuoren identiteetti
Ulkonäkö			
Normaliteetti			
Elämäntilanne	<i>Sosiaalinen paikantaminen</i>		
Koulu			
Vapaa-aika			
Ammatti tai opiskelu tulevaisuudessa	<i>Minäjatkuvuus</i>		
Lyhyen ajan suunnitelma			
Epäselvä tulevaisuus			
Selkeä tulevaisuus			
Perheenjäsenten nimeäminen	<i>Henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta määrittäminen</i>		
Asema perheessä			
Perhesuhteet			
Suhteet poikaystävänsä			
Itse ystävänsä			
Ystävät tärkeitä	<i>Demografiset piirteet</i>	Kollektiivinen identiteetti ”Kertomus meistä” Identiteetti ryhmäkategorioihin kuulumisena, samastuminen erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin ja itsen määrittäminen ryhmän kautta Viiteryhmät	
Etnisyys			
Sukupuoli			
Ikä			
Paikkakunta			
Perhe			<i>Viiteryhmät</i>
Ystävät			
Ihminen			
Harrastukset			
Viiteryhmät (muut)			

Henkilökohtaisen identiteetin ulottuvuuden alle muodostui neljä yläluokkaa ja kollektiivisen identiteetin alle kaksi yläluokkaa. Henkilökohtaisen identiteetin yläluokkia ovat: yksilön subjektiiivinen tuntemus itsestä, sosiaalinen paikantaminen, minäjatkuvuus ja henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuva identiteetin määrittely. Kollektiivisen identiteetin yläluokkia ovat demografiset identiteetti- ja viiteryhmät (ryhmäkategorisointi).

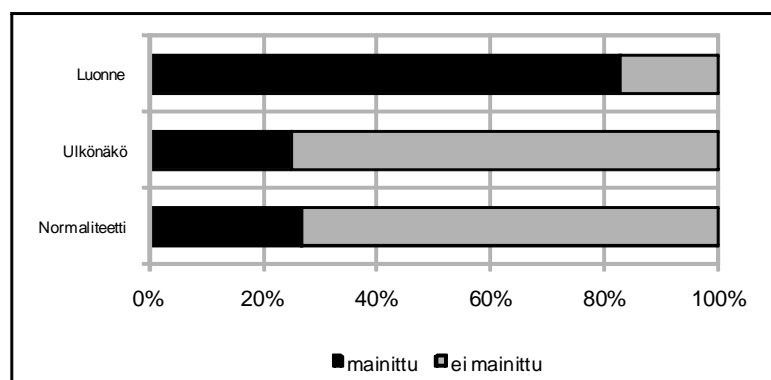
Seuraavaksi esitän tulokset edellä esitetyn pääluokkien (henkilökohtainen ja kollektiivinen identiteetti-ulottuvuus) mukaisessa järjestyksessä. Esitän taulukoissani ensin aineistosta poimitut alkuperäiset lauseet, sitten näistä tehdyt pelkistetyt luokat (redusointi) ja viimeisenä yläluokat (klusterointi). Alkuperäisten lauseiden määrä esimerkkeinä vaihtelee. Esimerkkien määrä vaihtelee sen mukaan onko lause selkeä esimerkiksi faktista tietoa sisältävä, vai esimerkiksi enemmän tutkijan tulkinnanvarainen luokittelun suhteen. Kaikki alkuperäiset lauseet esitetään matriisissa (liite 2).

Esimerkiksi alkuperäiset lauseet ”Suurin haaveeni onkin perustaa lasten päiväkoti jonkin ulkomaille” tai ”haluaisin luokanopettajaksi” pelkistyvät luokkaan ammatti/opiskelu tulevaisuudessa. Nämä luokittelin yläluokkaan minäjatkuvuus, koska niissä kerrotaan tulevaisuudesta ja minuuden jatkumisesta. Nämä lauseet kuvaavat mielestäni henkilökohtaista identiteettiä (ks. esim. sivut 10–12), koska identiteettikertomus itsestä ”minusta” on yksilötasolla henkilökohtainen erilaisten sosiaalisten kategorioiden avulla tapahtuvaa itsen identifiointi. (Thoits & Virshup 1997, 106.)

5.3 Henkilökohtainen identiteetti

5.3.1 Subjektiiivinen tuntemus itsestä

Ensimmäisenä yläluokkana esittelen identiteetin määrittelyn piirteinä, jotka kertovat subjektiivisesta tuntemuksesta itsestä. Tällä tarkoitan sitä, että identiteettiä määritetään esimerkiksi luonteenpiirteiden ja ulkonäkökuvausten avulla tai määrittämällä itsensä tavalliseksi nuoreksi (normaliteetti). Kuvio 4 kuvaa tämän yläluokan frekvenssit.

KUVIO 4 Subjektiiivinen tuntemus itsestä – ilmausten esiintyminen aineistossa

Frekvenssit subjektiivisesta itsensä tuntemisesta ovat seuraavat: alkuperäisten ilmausten perusteella eniten itsestä kerrotaan luonneilmaisuilla. Luonnepiirteiden kertomista on 43 vastauksessa 52:sta eli 83 % nuorista kirjoittaa luonteenpiirteistään jotakin. Vastaajien ulkoisesta olemuksesta oli mainintoja 13 vastauksessa eli 25 % kirjoituksista. Kertominen itsestä tavallisena tai normaalina ihmisenä saa 14 mainintaa (27 %). Taulukossa 2 esitän aineistosta poimitut alkuperäiset lauseet, redusoinnin ja niistä klusteroidut yläluokat. Toinen analyysin alaluokka kertoo miten nuoret määrittävät itseään normaaliksi ja tavalliseksi ihmiseksi (normaliteetti).

TAULUKKO 2. Pääluokka: Henkilökohtainen identiteetti, yläluokka subjektiivinen tuntemus itsestä

Alkuperäinen ilmaus	Redustointi/Alaluokka	Klusterointi/Yläluokka
16T202A ”Olen sosiaalinen ja huumorintajuinen”	Luonne	<i>Subjektiivinen tuntemus itsestä</i>
16P229A ”Omasta mielestäni olen mukava ja hauska ja fiksu”		
16T237A ”Minulla on ruskeat hiukset ja vihreät silmät”	Ulkonäkö	
16P240A ”minä olen aivan tavallinen”	Normaliteetti	
16P249A ” Olen aika normaali”		

* Koodi ennen esimerkklauseita selvitetty aineiston kuvailu-luvussa s.17

Subjektiivisessä tuntemuksessa itsestä kerronnan tavat ovat nuoren kuvaus itsestään. Alkuperäiset lauseet taulukossa 2 kuvaavat subjektiivista tuntemusta omasta itsestä esimerkiksi luonnetta kuvaavien adjektiivien kautta ja ulkonäköä esittelemällä. Kirjoittajat kertovat esimerkiksi sosiaalisuudestaan tai huumorintajuisuudestaan luonteenpiirteinä. Ulkonäköä puolestaan kuvataan esimerkiksi luettelemalla asiatietoja liittyen pituuteen, hiustenväriin tai silmien väriin. Luonnetta kuvaavat piirteet ovat kirjoituksissa yleisesti positiivisesti kerrottuja ja muutenkin identiteettiä määritetään tässä luokassa piirteillä, jotka ovat enemmän positiivisesti värittyneitä kuin muissa luokissa.

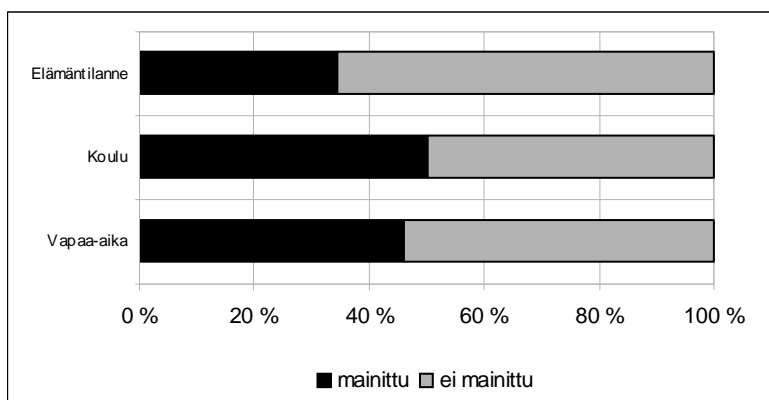
Viime vuosisadan alusta lähtien on yksilön identiteetti ymmärretty rakenteellisesti luonteenpiirteistä koostuvaksi (Virokannas 2004, 8 ks. Rosen 1999) ja tämä sopii tutkimukseni kirjoituksista nousevia asioita kuvaamaan. Nuoret pitävät tärkeänä kertoa luonteenpiirteensä (83 % kirjoittajista kertoi luonteestaan). Myös Rosenberg ja kollegat (1985, 1988 ks. Deaux 1992) ovat rakentaneet identiteetin ilmentymisen jaottelun, jossa henkilökohtainen identiteetti koostuu esimerkiksi piirteistä, joilla yksilö kuvaa itseään. Itsen

määrittelyn voidaan ajatella perustuvan täysin nuoren omaan kuvaan itsestään kun taas ulkonäkö on jotain mitä voidaan ulkoisestikin muunnella.

Kirjoittavat kertovat myös olevansa ihmisiä ja tämä on mielestäni kiinnostavaa. Viittaaminen itsestä ihmisenä voidaan nähdä kollektiivisena identiteetti-kerrontana eli suureen ryhmään (ihminen) määrittämisenä. Tämä ihminen viiteryhmänä esitetään tarkemmin kollektiivisen identiteetin yhteydessä. Olen tässä keskittynyt siihen, että nuoret kuitenkin esittelevät itsensä tavallisena ja normaalina ihmisenä. Kirjoituksissa kerrotaan itsestään suhteessa muihin ja näin määritetään minää suhteessa johonkin, joka on normaalia tai ei-normaalia (Virokannas 2004). Tämä normaaliuteen viittaaminen ja korostaminen voidaan nähdä henkilökohtaisena yksilön identiteettinä. Nykyaikana mediassa on usein esille itsen määrittäminen tavikseksi eli tavalliseksi. Puheessa tehdään ero siihen ollaanko ikään kuin halutusti tavallisia tehden jo siitä erikoisuuden tavoittelua. Toisaalta Lähde (2004, 116, 120) esittää tutkimuksessaan, että erityisesti lapsilla on paineita tavallisuuteen ja samankaltaisuuteen sekä toisaalta tämän tavallisuuden suojaavan kiusaamiselta.

5.3.2 Sosiaalinen paikantaminen

Seuraava henkilökohtaisen identiteetin ulottuvuuteen liittyvä luokittelun yläluokka on sosiaalinen paikantaminen. Tällä luokalla tarkoitan nuoren määrittävän identiteettiään paikantamalla sen johonkin sosiaaliseen tilaan tai paikkaan, jota nuori pitää itselleen merkityksellisenä tai sellaisena, johon nuori itsensä asemoi.

KUVIO 5 Sosiaalinen paikantaminen – ilmausten esiintyminen aineistossa

Frekvenssit tähän henkilökohtaisen identiteetin määrittelyyn sosiaalisen paikantamisen avulla kertovat seuraavaa (kuvio 5). Yksilön elämäntilanne saa 18 mainintaa 52 vastauksessa eli 35 % kirjoittajista asemoi itsensä johonkin elämäntilanteeseen tai kertoo miten elämä tällä hetkellä sujuu. Kirjoituksissa mainitaan koulu 26 kertaa eli 50 % kirjoituksissa ja vapaa-aika mainitaa 24 kertaa eli 46 %. Vapaa-aika ryhmään on laskettu maininnat, joissa selkeästi puhutaan nimenomaan vapaa-ajan vietosta tai vapaa-ajan tärkeydestä tai siitä nauttimisesta.

Analyysin perusteella neljä redusoitujen ilmausten alaluokkaa muodostaa tämän ”sosiaalisen paikantamisen” yläluokan kuten taulukossa 3 esitän. Näitä pelkistettyjen ilmausten alaluokkia ovat elämäntilanne, jossa nuoret kertovat siitä miten he kokevat tilan, jossa yhteiskunnassa tai omassa elämässään ovat. Toinen alaluokka kuvaa sitä, miten nuorten asemoituvat sosiaaliseen paikkaan eli tutkimuksessani pääasiassa kouluun ja kolmas alaluokka kuvastaa tuntemusta vapaa-ajasta nauttimisen ja vapaa-ajalla tekemisen kautta. Nuoret siis paikantavat itsensä sosiaalisesti.

”Elämäntilanne”-alaluokassa nuoret kirjoittavat minkälaisessa elämänvaiheessa tai tilanteessa he elävät. Nuoret määrittävät identiteettiään suhteessa omaa sosiaaliseen paikkaansa maailmassa. He kertovat olevansa onnellisia esimerkiksi, koska koulu sujuu hyvin tai he tiedostavat perhetilanteensa olevan hyvän. Elämäntilanne voidaan ajatella luokiteltavan myös edellisen luvun alaluokkaan ”subjektiivinen tuntemus itsestä”, mutta ”sosiaalinen paikantaminen”-luokassa se kuvaa nuoren viittauksia verrattuna muuhun ja elämäntilaansa.

TAULUKKO 3. Pääluokka: henkilökohtainen identiteetti, yläluokka: sosiaalinen paikantaminen

Alkuperäinen ilmaus	Redusointi/Alaluokka	Klusterointi/Yläluokka
<p>16T244A ”Pääpiirteittäin olen hyvin onnellisessa asemassa oleva tyttö,”</p> <p>16T248A ” Elän ehkä ihmisen kehityksen hankalimmassa iässä, jossa aikuiset ovat kovin ennakkoluuloisia”</p> <p>16T241A ” [viittaa ystävän isän syöpään] ”huokaus” kyllä tää elämä on kuitenkin silti pelkkää paskaa.”</p> <p>16T238A ”Minä olen yksilö tässä maailmassa”.</p> <p>16P209A ”Elän tätä hetkeä ja kohtaan uusia asioita.”</p>	Elämäntilanne	<i>Sosiaalinen paikantaminen</i>
<p>16P223A ”Olen nyt lukion ensimmäisellä luokalla”</p> <p>17T220A”Koulumenestykseni ei ole mitenkään hääppöinen”</p> <p>16T215A ”Tykkään opiskelusta ja viihdyn koulussani”</p>	Koulu	
16T203A ”Pidän paljon musiikin kuuntelusta, lukemisesta ja kavereitten kanssa oleilusta”	Vapaa-aika	

* Koodi ennen esimerkkilauseita selvitetty aineiston kuvailu-luvussa s.17

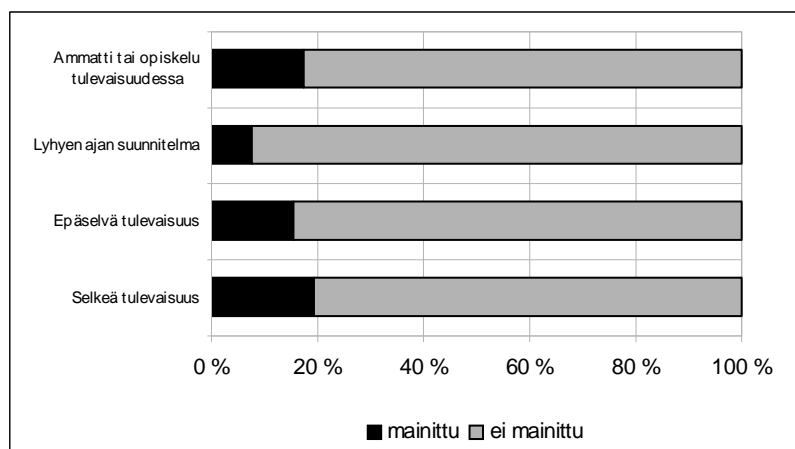
Kirjoituksissa kerrotaan myös koulusta ja siihen liittyvistä asioista. Tämä voidaan nähdä asemoitumisena sosiaalisesti merkitykselliseen paikkaan. Koska kirjoitustilanteen konteksti on koulu ja nuoret viettävät siellä suuren osan ajastaan, on näillä seikoilla saattanut olla vaikutusta kirjoitusten sisältöön. Alkuperäisissä ilmauksissa (taulukko 4) puhutaan esimerkiksi siitä, millä luokalla kirjoittaja koulussa on ja/tai viihtyykö hän siellä. Viittaus siihen, että nuori on tietyn kouluasteen jäsen kuten lukion ensimmäisen luokan oppilas, voidaan nähdä myös kollektiivisena viiteryhmään kuulumisena. Luokittelin koulusta kertovat lauseet kuitenkin tähän henkilökohtaisen identiteetin kategoriaan, koska nuoret asemoivat itsensä kouluun ja se vaikuttaa vahvasti henkilökohtaiseen tilan kokemiseen. Tärkeätä on, että nuoret selkeästi määrittävät itseään luokka-asteen ja koulun kautta.

Tutkimukseni aineiston perusteella nuorten identiteetin voidaan siis nähdä rakentuvan koulun ja lukion puitteissa. Ylijoki (1998, 132) etsi tutkimiansa yliopisto-opiskelijoiden sosialisointia ja akateemisen identiteetin rakennusaineiksi yhteisön ja kulttuurin piiristä. Hän viittaa Harrén identiteettiin, jossa ”yksilö pyrkii saavuttamaan tietyn yhteisön jäsenyyden kiinnittymällä sen traditioon, arvoihin, uskomuksiin ja toimintatapoihin” (Ylijoki 1998, 132). Nuoret asemoivat itsensä koulu-yhteisöön ja saavat siitä identiteetin rakennusaineiksi.

Neljäntenä alaluokkana on vapaa-aika. Tässä raja henkilökohtaisen ja kollektiivisen identiteetin välillä on myös häilyvä. Vapaa-ajasta nauttimisen olen asettanut henkilökohtaiseksi identiteettitekijäksi, koska nuoret kertovat pitämisestä eivätkä esimerkiksi suoraan johonkin vapaa-ajan harrastusryhmään kuulumisesta. Voidaan olettaa, että tätä vapaa-ajan tekemistä värittää oma määräysvalta ja oma tunne. Näin määrittää esimerkiksi Oyserman (2004, 11) todetessaan, että henkilökohtainen identiteetti määrittää minäkäsitykset uniikkina yksilönä ja yksilölle.

5.3.3 Minäjatkuvuus

Seuraavaksi esittelen alaluokat, joista olen klusteroinut yläluokan: ”minäjatkuvuus”. Tämä yläluokka kertoo nuorten tulevaisuuttaan koskevista ilmauksista, jotka voidaan tulkita nuoren tuntemukseksi jatkuvuudesta. Identiteettiä voidaan nähdä määritettävän tulevaisuuden suhteen esimerkiksi kertomalla ammatti- tai opiskeluhaaveista, lyhyen ajan suunnitelmista tai tulevaisuuden kokemisesta joko selkeänä tai epävarmana.

KUVIO 6 Minäjatkuvuus-ilmausten esiintyminen aineistossa

Frekvenssit (kuvio 5) osoittavat, että ammatista tai tulevasta opiskelusta mainitaan kymmenessä vastauksessa eli 17 % kirjoituksista. Lyhyen ajan tulevaisuuden suunnitelmat ovat esillä neljässä kirjoituksessa eli vain 8 % kirjoittajista mainitsee ne. Selkeä tai positiivinen suhtautuminen tulevaisuuteen saa enemmän mainintoja kuin epäselvä tai epävarma tulevaisuus. Selkeän tulevaisuudenkuvan frekvenssi on kymmenen (19 %) ja epäselvän tulevaisuuden ilmaisee kahdeksan viidestäkymmenestä kahdesta vastauksesta eli vain 15 % kirjoittajista on maininnut tämän. Alkuperäiset lauseet ja luokat esitetään taulukossa 4. Lauseita yhdistää puhe tulevaisuudesta, seurauksista ja omasta jatkuvuudesta. Tähän yläluokkaan muodostui siis neljä alaluokkaa. Pelkistettyjen ilmausten luokat tähän kategoriaan ovat ammatti tai opiskelu tulevaisuudessa, lyhyen tulevaisuuden suunnitelmat kuten esimerkiksi seuraavan kesän suunnitelmat tai joko selkeä tai epäselkeä tulevaisuus.

Näyttäisi siltä, että nuorilla on ajatuksia sekä suunnitelmia lukion jälkeisen tulevaisuuden suhteen. Erityisesti kirjoituksissa on mainittu selkeät ammatti- tai opiskelusuunnitelmat. Saastamoisen (2006) mainitseekin, että menneisyys- ja tulevaisuusorientaatio nuoruudessa itsensä suhteen kasvavat. Lukiolaisille tulevaisuus näyttäytyy monasti ylioppilaskirjoituksiin tähtäämisinä ja niiden jälkeisinä jatko-opintoina. Tulevaisuus pyydetään koulunkin taholta määrittämään erilaisina suuntautumisvalintoina opiskelussa. Henkilökohtaisen identiteetin voidaan nähdä käsittävän siis yksilön minäkokemukset ajallisella jatkumolla (Saastamoinen 2006, 172).

Tutkimuksessani nuorten kirjoituksissa tulevaisuuden suunnitelmia pohditaan tai niihin viitataan. Voidaan nähdä, että nuoret alkavat käyttää enemmän abstrakteja kuvailuja ja systemaattisia suunnitelmia niin menneisyydestä kuin tulevaisuudestakin. Nuori saa näkemystä siihen, mitä on, mitä haluaa olla ja mitä on nyt. Aikuisuuden kehityssuunnan ymmärtäminen on nuoruuden päätehtävä. Tämä silti, vaikkakin tietoisuus itsestä ja mitä on tai mihin kuuluu, jatkuu keskeisenä läpi aikuisuuden. (Oyserman 2004, 11.)

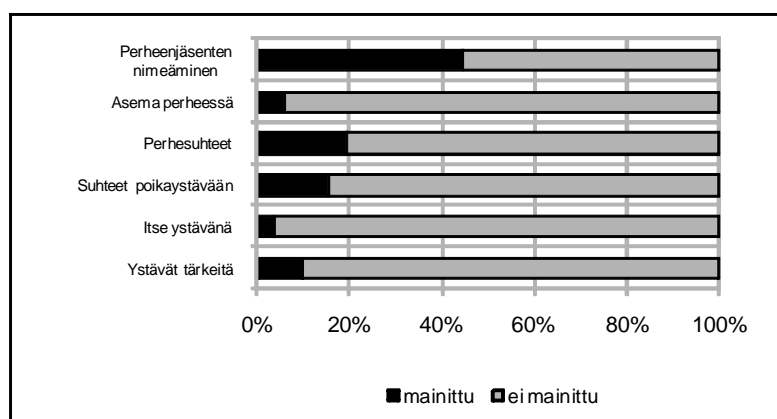
TAULUKKO 4. Pääluokka: Henkilökohtainen identiteetti, yläluokka: minäjatkuvuus

Alkuperäinen ilmaus	Redusoin- ti/Alaluokka	Klusteroin- ti/Yläluokka
16T203A ”. Ammatikseni tulee tuomari” 16T224A ”Lukion jälkeen haen luultavasti johonkin ammatti- korkeaan” 16T241A ” ”Isona” minusta tulee poliisi. Haluan tehdä yhteis- kunnalle jotakin hyvää. ”	Ammatti tai opiskelu tulevai- suudessa	<i>Minäjatku- vuus</i>
16P222A ”mutta onneksi ensi keväänä saan kevarikortin” 16T251A ”Ensi kesänä olen lähdössä hyvän ystävän kanssa Maltalle kielimatkalle”	Lyhyen ajan suunnitelma	
16P226A ”Ehkäpä joskus tulevaisuudessa kun olen kuoleman rajoilla, ymmärrän kuka olen” 16T228A ”Identiteetti on etsinnässä ja tulevaisuus näyttää hämärältä – Se, mitä minusta sitten tulee, riippuu valinnoistani ja päätöksistäni”	Epäselvä tulevai- suus	
16T203A ”Tulevaisuudessa haluaisin asua suuressa omakotita- lossa, aviomieheni sekä kahden lapseni kanssa.” 16T248A ” Se [viittaa poikaystävän näkemiseen] onkin asia, jonka haluan korjata tulevaisuudessa, muuten elämä maittaa hyvin ja tulevaisuus näyttää valoisalta”	Selkeä tulevai- suus	

* Koodi ennen esimerkkilauseita selvitetty aineiston kuvailu-luvussa s.17

5.3.4 Henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuva määrittely

Kuusi alaluokkaa muodostaa seuraavan pääluokan eli ”henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta määrittäminen”. Tällä tarkoitan, että nuori määrittää identiteettiään kertomalla henkilökohtaisista suhteistaan esimerkiksi perheeseen tai ystäviin. Identiteetti voidaan nähdä koostuvan piirteistä, joita ovat esimerkiksi perheenjäsenten nimeäminen tai asema perheessä. Nämä voidaan tulkita henkilökohtaiseksi nuoren itsensä arvotamaksi ja niissä nuori kertoo henkilökohtaisesta suhteestaan tähän henkilöön tai perheeseen.

KUVIO 7 Henkilökohtaisten suhteiden kautta tapahtuvan määrittelyn ilmausten esiintyminen aineistossa

Frekvenssejä tarkasteltaessa (kuvio 7) huomataan, että perhe mainitaan 29 kertaa eli 56 % kirjoituksista. Myös perheenjäsenen nimeäminen on yleistä. Kahdessakymmenessä kolmessa kirjoituksessa eli 44 % kirjoituksista mainitaan perheenjäsenet lueteltuina erikseen kuten äiti, isä ja veli. Kirjoittajan asema esikoisena mainitaan kolmessa kirjoituksessa (6 %) ja perhesuhteista kerrotaan kymmenessä kirjoituksessa (19 %). Perheenjäsenet siis nimetään, mutta omaa suhdetta esimerkiksi vanhempiin ei yleisesti esitetä. Perhe viiteryhmänä on käsitelty vielä uudestaan myöhemmässä vaiheessa kollektiivisen identiteetin kohdalla ja tällöin keskitytään yleisesti mainintoihin perheestä viiteryhmänä.¹¹

Poikaystävä mainitaan kahdeksan kertaa viidestäkymmenestä kahdesta vastauksesta (15 %) ja tähän kertomiseen liittyy ilmaus siitä milloin poikaystävää nähdään tai miten tämä vaikuttaa itseen. Ystäväsuhdetta avataan niin, että kahdessa kirjoituksessa mainitaan, minkälainen itse on ystävänä (4 %), ja viisi kertaa on maininta siitä, kuinka tärkeitä ystävät kirjoittajalle ovat (10 %). Ystävät ja poikaystävä mainitaan osassa kirjoituksista samassa yhteydessä. Ystävät yleisesti viiteryhmänä mainitaan 30 kirjoituksessa eli

¹¹ Muutaman muuttujan frekvenssi, kuten perhe tai ystävät, on laskettu niin, että perhe mainintana on laskettu kerran/kirjoitus, mutta samassa kirjoituksessa on voitu mainita perheenjäsenen nimeäminen tai asema perheessä, joista molemmista olen laskenut maininnat eri henkilökohtaisten ”sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuvaan identiteetin määrittely” sisältöluokkaan. Näin näiden alaluokkien summafrekvenssi ei ole yhtä kuin perhe kollektiivisena mainintana (ks s. 23) . Yhteenlasketut frekvenssit voivat siis ylittää merkinnät perheestä –luokan frekvenssin, koska kuhunkin luokkaan ilmaus on laskettu aina vain kerran. Näin on pyritty välttämään ja estämään frekvenssien keinotekoinen nousu.

58 % kirjoituksista, mutta myös tähän viiteryhmä kohtaan palaan myöhemmin tuloksissa.

TAULUKKO 5. Pääluokka: henkilökohtainen identiteetti, yläluokka: henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuva määrittely

Alkuperäinen ilmaus	Redusointi/Alaluokka	Klusterointi/Yläluokka
16P208A ”minulla on isä, äiti ja kaksi sis- koa” 16P223A ”Olen yksi Virtasen pojista joita on 3 meidän perheessä. Minulla on 2 iso- veljeä, joista toinen on kohta 22 v. ja toinen kohta 20 v.”	Perheenjäsenten nimeä- minen	<i>Henkilökohtaisten sosi- aalisten suhteiden kaut- ta tapahtuva määrittely</i>
16P221A ”Vanhempani ovat naimisissa” 16T202A ”välit perheenjäseniini ovat kun- nossa” 16T239A ”Vanhempani erosivat vajaa kaksi vuotta sitten ja se on mullistanut elämäni erittäin paljon”	Perhesuhteet	
16P214A ”Olen esikoinen perheessä ” 16T215A ” Olen viisi henkisen perheen esikoislapsi,”	Asema perheessä, esi- koinen	
16T236A ”Minulla on myös poikaystävä jota näen koulussa ja viikonloppuna” 16T241A ”Poikaystäväni on kokenut jää- kiekon pelaaja, joten minut tiedetään lähinnä hänen kaut- taan.”	Suhteet poikaystävään	
16P209A ”Minä olen ystävä ja minulla on ystäviä. Tiedän, että minusta välitetään ja minä välitän muista”	Itse ystäväenä	
16T254A ”Ystäviä tarvitsen, niin kuin hekin minua”	Ystävät tärkeitä	

* Koodi ennen esimerkkilauseita selvitetty aineiston kuvailu-luvussa s.17

Taulukossa 5 esitetään alkuperäiset lauseet ja redusoidut alaluokat. Kirjoittajat mainitsevat perheen tai ystävät useasti. Perhettä koskevat alaluokat ovat ”perheenjäsenten nimeäminen”, ”perhesuhteita kertominen” ja ”kirjoittajan asema perheessä”. Perheestä kirjoitettaessa mainitaan usein perheenjäsenet esimerkiksi äiti, isä ja sisar. Toisaalta kirjoituksissa saatetaan mainita myös kirjoittajan paikka tai asema perheessä sisarusjärjestyksessä. Yleisin paikka sisarusjärjestyksessä, joka erikseen mainitaan, näyttää olevan esikoinen (tosin frekvenssi on matala 6 %). Ehkä esikoinen asema on erilainen kuin

muiden ja se määrittää yksilön identiteettiä erilailla ja ehkä vahvemmin kuin esimerkiksi keskimmäisen lapsen asema.

Lisäksi kirjoituksissa kerrotaan perhesuhteiden laadusta ja näistä olen pelkistänyt yhden luokan, joka on ”perhesuhteista kertominen”. Perhesuhteista mainitaan esimerkiksi niiden olevan kunnossa tai ovatko vanhemmat naimisissa tai eronneet ja miten se on vaikuttanut nuoreen. Oletin, että perhesuhteista kuten avioerosta olisi kerrottu enemmänkin kirjoituksissa, mutta voidaan nähdä, että eroperheet ovat arkisia ja nuoret mainitsevat äiti- tai isäpuolet normaalisti osana perhettä.

Toinen sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuva määrittely tapahtuu puhuttaessa ystäivistä. Tämä on myös sosiaalisten suhteiden kautta tapahtuvaa identiteetin määrittelyä. Pelkät ilmaukset ystäivistä olen luokitellut kollektiiviseen identiteettiin suurempana viiteryhmänä. Näitä henkilökohtaisen identiteetin määrittelyn erilaisia ystäivistä kertomisen tapoja olen luokitellut kolmeen alaluokkaan ja esitän ne taulukossa viisi. Luokat ovat suhde poikaystävään, esimerkit itsestä ystäväenä tai esimerkit siitä, miten ystävät ovat tärkeitä.

Kirjoituksissa alaluokka ”suhde poikaystävään” on ilman mainintaa tyttöystävästä, koska kirjoituksissa mainitaan vain poikaystäivistä ja määritetään itseä suhteessa poikaystäväen kautta. On mielenkiintoista, että tyttöystäviä ei mainita kirjoituksissa. Toisaalta kyse voi olla siitä, että juuri tämän aineiston kirjoittajilla ei ole seurustelutyttöystävää kirjoitushetkellä. Sosiaaliset suhteet, kuten suhteet ystäviin, ovat tulokinnassani henkilökohtaista identiteettiä ja ystäväpiiriin kuulumisen on kollektiivista. Esimerkeissä kerrotaan itsestä välittävänä ystäväenä tai toisaalta siitä, kuinka tärkeitä ystävät ovat yksilölle ja kuinka heitä tarvitaan. Näitä laadullisia ystävyysuhdemainintoja aineistossani on kuitenkin vain harvoja.

Nuorten kasvuympäristön voidaan katsoa muodostuvan pääasiassa koulusta, kodista, kavereista ja asuinalueesta. Näiden kaikkien voidaan nähdä vaikuttavan nuoren identiteetin kehittymiseen. Kavereilla voidaan ymmärtää koulukaverien lisäksi esimerkiksi harrastuksista olevat kaverit ja asuinalue voi kattaa nuoren käyttämät lähialueet oman spesifin kotialueen lisäksi. (Ellonen 2008, 48.) Kaveripiirit ovat nuorelle tärkeitä ja voidaan todeta, että nuori hakee turvaa ja merkitystä elämälleen enemmän kavereista

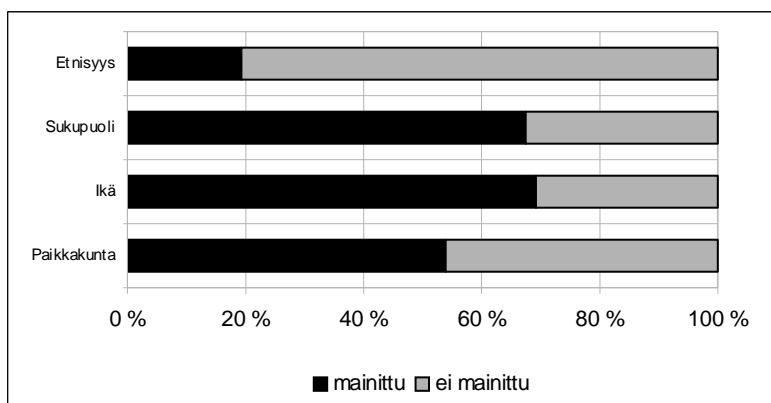
kuin auktoriteeteista. Kaverien merkitys sosialisatiossa on tärkeä ja vertaisryhmän koe-
taan antavan enemmän tukea kuin esimerkiksi oman perheen. (Hirvonen 2000.)

5.4 Kollektiivinen identiteetti

5.4.1 Demografiset piirteet

Seuraavaksi esittelen kollektiivisen identiteetin piirteitä, joita aineistosta löytyi. Nämä
ilmaukset olen jakanut karkeasti kahteen osaan. Ensimmäinen osa on demografista iden-
titeetin määrittämistä asiatiiedoilla ja toinen osa muita viiteryhmäviittauksia. Kollektiiv-
vinen identiteetti voidaan määrittää esimerkiksi ryhmäjäsennydeksi tai kollektiivinen
identiteetti kuvaillaan minä-kategorisointiteoriassa minän persoonattomaksi tekemiseksi
(depersonalization). Persoonattomaksi tekeminen liittyy henkilökohtaisesta identiteetis-
tä kollektiiviseen siirtymiseen. Persoonattomaksi tekemisen kognitiivinen prosessi il-
menee niin, että uniikki oma piirre liukenee tietoisuudesta ja minä määritetään stereo-
tyyppisen ryhmän piirtein. (Baumaister 1998, Turner 1987, 50; Turner 1987 ks. Thoits
& Virshup 1997, 117.)

Alaluokat, jotka kertovat etnisyydestä, iästä, sukupuolesta ja paikkakunnasta muodosta-
vat yläluokan: identiteettiä määritetään demografisten piirteiden kautta. Olen luokitellut
tähän piirteitä, jotka kertovat faktatietoja nuorista.

KUVIO 8 Demografiset piirteet – ilmausten esiintyminen aineistossa

Nuoret kirjoittavat kaikissa kirjoituksissa johonkin viiteryhmään tai kategoriaan viitaten. Tarkasteltaessa frekvenssejä (kuvio 8) nähdään, että sukupuoli kerrotaan selkeästi 35 kirjoituksessa eli 67 % kirjoituksista. Asuinpaikka mainitaan myös usein eli 28 kertaa (54 %). Eniten mainintoja saa iän kertominen, ikä kerrotaan 36 kertaa 52:ssa kirjoituksesta (69 %). Etnisyys mainitaan kymmenessä kirjoituksessa (19 %).

TAULUKKO 6. Pääluokka: kollektiivinen identiteetti, yläluokka: demografiset piirteet

Alkuperäinen ilmaus	Redusointi/Alaluokka	Klusterointi/Yläluokka
16T212A ”Olen suomalainen”	Etnisyys	<i>Demografiset piirteet</i>
16P240A ”Minä asun X:ssä”	Asuinpaikka	
16T246A ” Jos lähdetään siitä, että olen 16-vuotias tyttö”	Sukupuoli	
16P255A ”Olen 16-vuotias”	Ikä	

*Koodi ennen esimerkkilauseita selvitetty aineiston kuvailu-luvussa s.17

Taulukossa 6 esitetään alkuperäiset lauseet aineistosta, niistä redusoidut alaluokat ja klusteroitu yläluokka. Demografiset tekijät kuten sukupuoli tai ikä on asioita, joihin nuori ei voi itse vaikuttaa tai niitä ei voi muuttaa. Nuoret kirjoittavat myös etnisyydestään eli tutkimuksessani useimmiten suomalaisuudesta. Yhdessä kirjoituksessa mainitaan kirjoittajan olevan muuta kuin suomalainen. Asuinpaikkaan viitataan yleisesti nimeämällä kaupunki. Sukupuoli mainitaan usein kirjoituksen alussa samassa yhteydessä iän kertomisen kanssa. Tämä sukupuolen ja iän kertominen kirjoituksen alussa voidaan nähdä olevan esimerkiksi koulussa opittua itsestä kertomisen ”kaavaa”. Ensimmäisenä esiteltäessä itseä kerrotaan nimi, sukupuoli ja ikä.

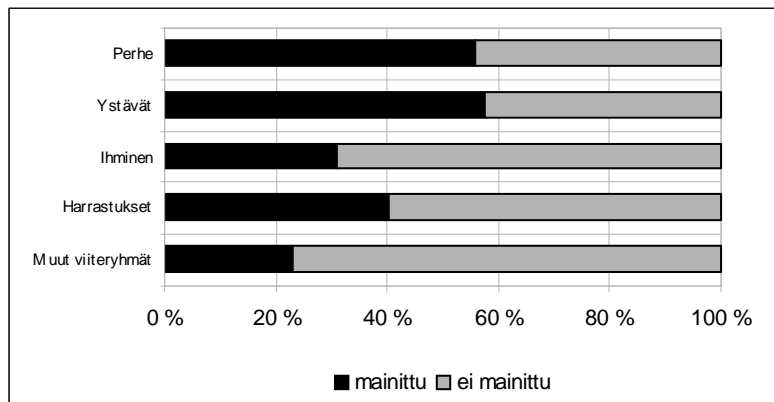
Sukupuoli ei ole tutkimuksessa ennalta pyydetty taustamuuttuja vaan se mainitaan 67 % kirjoituksissa. Sukupuoli näyttäisi olevan tärkeä identiteetin piirre, koska se mainitaan näin monessa kirjoituksessa. Kuitenkin tarkasteltaessa tai vertailtaessa kirjoituksia keskenään, ei mielestäni sukupuolten välisissä vastauksissa ole nähtävissä suurta eroa tai teemoja, jotka korostuisivat vain toisen sukupuolen kirjoituksissa.

5.4.2 Viiteryhmät

Toisena kollektiivisen identiteetin pääluokkana aineistosta esiin nousee identiteetin määrittäminen viiteryhmäviittauksena. Pääluokka on muodostettu alaluokista ”muut

viiteryhmäviittaukset”, ”perhe”, ”ystävät”, ”ihminen” ja ”harrastukset tai ei-harrastaminen”.

Viiteryhmäviittaukset olen sijoittanut yleiseen luokkaan nimeltä ”viiteryhmät”. Olen irrottanut omaksi luokakseen viittaukset, joissa puhutaan perheestä, ystäväistä ja harrastuksista tai mainitaan ei-harrastaminen. Tämän lisäksi pelkistettyjen ilmausten alaluokkia ovat esimerkiksi ihmisestä. Nämä kaikki luokat ovat kollektiivista viiteryhmään viittamista.

KUVIO 9 Viiteryhmäilmausten esiintyminen aineistossa

Tulos (kuvio 9) osoittaa, että perhe mainitaan useita kertoja eli 29 (56 %) kertaa ja ystävät ylipäättään mainitaan myös usein eli kolmessakymmenessä kirjoituksessa (58 %). Kirjoituksissa kerrotaan useista ystäväistä tai osassa mainitaan muutama ystävä esimerkiksi nimeltä. Harrastus tai ei-harrastaminen mainitaan melko paljon eli 21 kirjoituksessa 52:sta (40 %). Erilaisia muita viiteryhmiä mainitaan 12 kertaa (23 %) ja kirjoituksissa kerrotaan itsen olevan ihminen 16 kertaa (31 %). Tarkemmat ystävyyslaadulliset määreet kuten itsensä kokeminen ystäväksi on esitelty luvussa 5.3.4.

TAULUKKO 7. Pääluokka: kollektiivinen identiteetti, yläluokka: viiteryhmät

Alkuperäinen ilmaus	Redusointi/Alaluokka	Klusterointi/Yläluokka
16T220A ” Asun kotona perheeni kanssa” 16T254A ” Asun X:ssä ihanan perheeni kanssa”	Perhe	<i>Viiteryhmät</i>
16T206A ” Minulla on paljon kavereita” 16T237A ” Parhaita kavereita mulla on kaksi”	Ystävät	
16P223A ”En harrasta tällä hetkellä mitään liikuntalajia, mutta tykkään käydä teatterissa” 16P214A ”Olen myös innokas urheilija”	Harrastukset	
16T206A ”olen ollut vegetaristi kohta neljä vuotta” 16T246A ”Silti kuitenkin olen vain yksi mitätön yksilö maailman miljardeista ihmisistä”	Muut viiteryhmät	
16P209A ”Olen ihminen siinä missä muutkin” 16T242A ” Minä olen ihminen, tyttö, tarkemmin ajateltuna”	Ihminen	

* Koodi ennen esimerkkilauseita selvitetty aineiston kuvailu-luvussa s.17

Taulukossa 7 esitetään kollektiivisen identiteetin määrittämistä viiteryhmäilmauksiin perustuen. Nämä ovat selkeitä viittauksia johonkin ryhmään (viiteryhmään) kuulumisesta. Nuori määrittää identiteettiään viitaten ryhmään, jonka jäsen on. Viiteryhmät ovat ryhmiä, joiden sosialisatiokokemuksen yksilö haluaa jakaa. Sosiaalisen identifikaatiomallin mukaan yksilöt muodostavat käsityksen muista ja itsestään sosiaalisten kategorioiden avulla. Identiteettikategoriat ovat sosiaalisesti tuotettuja ja kulttuurisesti muuttuvia (Thoits & Virshup 1997, 197). Alkuperäiset lauseet harrastuksista kertovat nuoren osallistumisesta urheiluharrastuksiin tai vastaavasti sen, että he eivät harrasta nyt mitään. Nuori on esimerkiksi osa koripallojoukkuetta tai vastaavasti on tietoisesti valinnut harrastamattomuuden.

”Erilliset viiteryhmäviittaukset” -alaluokka käsittää kaikki näistä edellisistä luokista ulosjäävät viiteryhmäilmaukset. Näitä ovat tämän tutkimuksen aineistossa esimerkiksi nuoren kokeminen itsensä teini-angstina, tiettyyn kouluaineryhmään kuuluvana tai koti-

hiirenä olemisena. Nuori kirjoittaa suhteessa johonkin sosiaaliseen kategoriaan ja paikantaa itsensä siihen kuuluvaksi. Itsen määrittäminen ryhmän kautta tai samastuminen erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin on kollektiivista identiteettiä ja se on johdonmukainen tapa toimia tietyssä sosiaalisessa roolissa. (Saastamoinen 2006, 172.) Toisaalta kollektiivinen identiteetti voidaan määritellä itsetuntemuksen näkökulmiksi, jotka yksilö johdtaa kuuluvuudestaan tiettyyn ryhmään. Identiteetti on näin paikannettu yksilön sisäiseen minäkäsitykseen. Nuorille tyypillisiä ovat erilaiset ryhmäjäsenyydet ja kategorisoinnit. Kategoriat voidaan nähdä kognitiivisina työkaluina, jotka luokittelevat ympäristöä ja luovat sekä määrittävät yksilölle paikan yhteiskunnassa. (Tajfel & Turner 1979, 40.)

Ryhmäjäsenyyteen vaikuttaa se, miten käsitetään ”Kuka minä olen” eikä niinkään esimerkiksi se, pitääkö nuori muista ryhmään kuuluvista henkilöistä. Merkitsevää on oman itsen havainnointi ja määrittäminen eikä se, mitä muita kohtaan tunnetaan. (Turner 1982, 16.) Näin identiteetti saa vaikutuksen tietystä ryhmästä tai kategoriasta ja jakaa ryhmän sosialisatiokokemukset. Ihminen ymmärtää olevansa itse olennainen ja vaihtokelpoinen osa suurempaa ryhmää tai sosiaalista yksikköä.

Lapsella on Eriksonin (1980, 22) mukaan useita vaihtoehtoja identifioida itsensä. Nuorelle puolestaan yhteiskunta voi tarjota ulkoista identiteettiä nuoruudesta olla ”nuoruuden uralla” tai esimerkiksi olla muodikas nuori. (Erikson 1980, 22; Weckroth 1996, 386; Oyserman 2004, 11.) Oletin, että kirjoituksista olisi löytynyt enemmän nuorten itsemäärittelyä erilaisena nuorena tai merkkivaatteiden käyttäjänä. Toisaalta nuorisoa koskevat selonteot ovat todenneet, että nykyajan nuorten alakulttuurit ovat niin pirstaloituneita, että nuoret käyttävät sujuvasti eri ryhmien tunnisteita tai tyylejä pukeutumisessaan tai käyttäytymisessään, ja varsinaiset alakulttuurit jyrkästi jaoteltuina ovat tällä hetkellä menneisyyttä. (Nuorisotutkimusseura 2007.)

5.5 Yhteenveto: Nuorten identiteettiipiirteet

Tutkimuksen tuloksista yksittäisesti alaluokista eniten mainintoja nuorten kirjoituksissa saavat luonne (83 %), tila/paikka (50 %), sukupuoli (67 %), ikä (69 %), perhe (50 %), vapaa-aika (46 %), perheenjäsenten nimeäminen (44 %), paikkakunta (54 %), ystävät (58 %) ja harrastukset (40 %). Tyypillisestä kirjoituksesta voi löytää identiteetin määrittelyä näiden piirteiden avulla.

Aineistossani nuoret aloittavat usein esimerkiksi kirjoittamalla demografisia tietoja itsestään kuten ikä, sukupuoli tai paikkakunta. Yleensä tekstin alussa nuoret kertovat omista luonteenpiirteistään tai ulkonäköönsä liittyvistä asioista. He asemoivat itsensä sosiaalisesti merkitykselliseen paikkaan kuten kouluun tai koulu-asteeseen ja lukion ensimmäisen vuoden opiskelijuuteen. Nuoret kertovat myös perheestään ja luettelevat perheenjäsenet kuten äiti, isä, pikkusisko kuin myös avaavat perhesuhteitaan lukijalle. He kirjoittavat tulevaisuudestaan, omasta jatkuvuudestaan ja viitaten tämän hetkiseen tunteeseensa elämäntilanteestaan. Läpi kirjoituksen nuoret yleensä viittaavat erilaisiin viiteryhmiin esimerkiksi harrastusten kautta tai kategorisoivat itseään kuuluvaksi ihmisenä tähän maailmaan. Kirjoituksista voidaan myös nostaa kaksi selkeää tulosta; ne ovat samankaltaisia keskenään ja ovat positiivisesti linjassa eli niissä kuvataan identiteettiä melko positiivisten asioiden kautta.

Esimerkkeinä seuraavaksi esitän kaksi kirjoitusta aineistosta, jotka kuvaavat mielestäni hyvin aineistoni tyypillistä kirjoitusta. Näistä kirjoituksista on löydettävissä identiteetti-
piirteitä siinä mielessä kuin tutkimuksessani olen niitä esittänyt.

16T212A

1. Kuka minä olen?

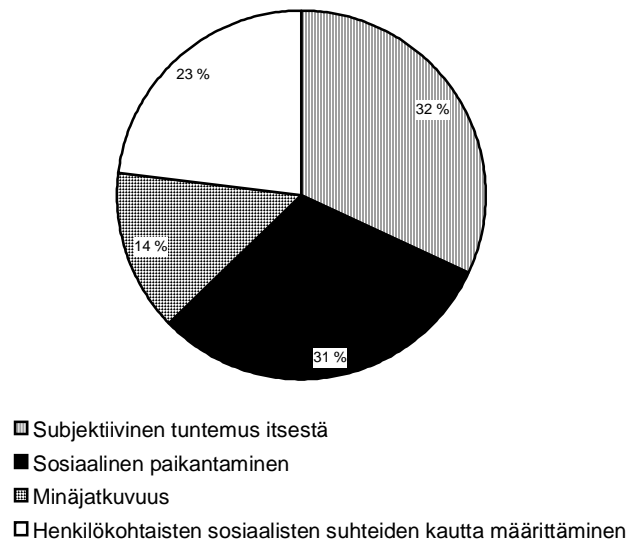
Olen suomalainen, X:ssä koko ikänsä asunut, vuonna 1988 syntynyt tyttö. Olen vihreä silmäinen ja ruskea tukkainen, tosin vähän aikaa sitten värjäytin hiuksiini vaaleita ja mustia raitoja. Olen ensimmäisen vuoden lukiolainen, mutta en vielä tiedä mikä minusta tulee "isona". Yläasteella oli tukioppilana, ja nyt olen kouluttautumassa isoseksii. Olen perheeni, johon kuuluu isä, äiti, pikkusisko, ja koira, esikoinen. Asumme rivitalossa. Olen joskus soittanut sähköisiä kosketinsoittimia, mutta nyt teen sitä erittäin harvoin, enkä käy soittotunneilla enää. Harrastan mix-treeniä, sellaista tanssia... Käyn siellä kerran viikossa. Rakastan elokuvissa käymistä, shoppailua, musiikin kuuntelua, suklaata, joulua, saippuakuplia, hitaasti satavia lumihiihtaleitä, sateen kuuntelua, yksikseni laulamista, piirtämistä, runoilua, jne.

1. Kuka minä olen?

Minä olen 16-vuotias Xtyttö (X =paikkakunta), ja opiskelen tällä hetkellä lukiossa. Asiatietoina voin kertoa itsestäni sen verran, että olen aika pitkä, punertava hiuksinen, vihreäsilmäinen ja harrastan jalkapalloa. Minulla on 13-vuotias sisko, ja asun yhdessä vanhempieni ja siskoni kanssa. Pidän lukemisesta, ja opiskelumotivaationi on hyvä. Siitä pääsenkin luonteenpiirteisiini, joita ovat (omasta mielestäni) luotettavuus, ahkeruus ja ystävällisyys. Muut saattavat pitää minua jopa hauskana. Olen kuitenkin aika ujo, enkä kovin avoin persoona, joka omaa aika ajoitin perfektionistisia ominaisuuksia. Minulle kelpaa useimmiten vain se paras vaihtoehto. En olekaan kertonut vielä olevani erittäin innokas kirjoittaja (useimmiten kirjoittelen sitä sun tätä omaksi huvikseni). Olen myös onnellinen kaikesta siitä, mitä minulla on, ja siitä etten ole joutunut kokemaan suuria murheita elämässäni. Olen vain yksi pieni ihminen suuressa maailmassa, mutta sisälläni asuu jotain suurta – sen tosin voin vain minä itse tuntea. En ehkä tiedä siitä sisäisestä minästäni vielä paljoakaan, mutta toivottavasti opin tietämään. Jotain tällaista minä siis olen...

Kuvioissa 10 esitän henkilökohtaisen identiteetin piirteiden jakauman. Näin voidaan tarkastella tutkimuksen aineiston kirjoituksista yhteensä löytyneiden piirteiden jakaumaa. Kuvio esittää tutkimuksen henkilökohtaisen ulottuvuuden yläluokkien osuudet maininnoista. Henkilökohtaisten identiteetti- ja piirteiden ilmausten kokonaismäärä on 220 ja kollektiivisten ilmausten määrä vastaavasti 217. Demografisia piirteitä ja viiteryhmäilmauksia mainittiin yhtä paljon (50 %). Nuoret määrittävät identiteettiään erilaisilla faktatiedoilla kuten ikä ja sukupuoli sekä vastaavasti useasti määrittäen itsensä viiteryhmän tai harrastusryhmän jäseneksi tai ylipäätään ihmiseksi¹².

¹² Kuviossa ei ole esitetty molempia ulottuvuuksia yhtäaikaan, koska toiset alaluokat kuten perhe leikkaavat toisiaan niin, että perhemainintoihin on laskettu maininnat perheestä yhden kirjoituksen kohdalta ja toisaalta erilliset luokat kuten asema perheessä tai perheenjäsenen nimeäminen on voinut esiintyä samassa kirjoituksessa. Näin näiden muuttujien yhteenlaskettu summa ei ole sama kuin perhemaininnat lasketuna kirjoituksista.

KUVIO 10 Henkilökohtaiset identiteetti-merkkeet, prosentiosuudet ($N=220$)

Henkilökohtainen identiteetti näyttäisi tämän tutkimuksen mukaan koostuvan eniten itsestä kertomisen kautta (32 %). Nuoret kirjoittavat itsestään ja identiteetistään esimerkiksi luonteenpiirteiden, ulkonäkökuvausten ja itsensä tavalliseksi määrittämisen kautta. Toiseksi eniten mainintoja on nuorten sosiaalisen paikantamisen kautta tapahtuvaa määrittelyä (31 %). Nuoret määrittävät itsensä merkitykselliseen paikkaan tai kertovat vapaa-ajan tekemisistään määrittäen näin identiteettiään. Kolmanneksi identiteettiä määritetään henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta (23 %) kuten luettelemalla perheenjäsenten nimiä tai ystävyys-suhteiden merkitystä yksilölle. Tässä henkilökohtaisen identiteetin pääluokassa vähiten on kerrottu minäjatkuvuudesta (14 %). Nuoret kertovat tässä luokassa esimerkiksi opiskelu tai ammattisuunnitelmista tai seuraavan kesän suunnitelmista.

Taulukko 8 puolestaan kuvaa aineiston tuloksia kollektiivisen ulottuvuuden näkökulmasta niin, että on vertailtu yksilöittäin demografisten tai viiteryhmäilmausten esiintymistä. Taulukosta nähdään, että lähes kaikki kirjoittajat ovat maininneet molemmat eli niin jonkun demografisen kuin viiteryhmäilmauksenkin. Mikäli demografista piirrettä ei ole mainittu, niin ainakin joku viiteryhmä-maininta kirjoituksista löytyy.

TAULUKKO 8. Kollektiiviset identiteettiipiirteet, demografisten ja viiteryhmäilmausten yhteisesiintyminen ($N=52$)

	Demografiset piirteet mainittu	Demografiset piirteet ei mainittu
Viiteryhmäilmaus mainittu	42	5
Viiteryhmäilmaus ei mainittu	1	4

6 Arviointi ja johtopäätökset

6.1 Pohdinta

Tutkimuksessani tarkastelin nuorten identiteettiä ”Kuka minä olen?” – kirjoitusten kautta. Kieli ja kertomukset, joita nuoret ovat kirjoittaneet reflektoivat niitä henkilökohtaisia ominaisuuksia ja kollektiivisia viiteryhmiä, joita nuoret pitävät itselleen tärkeinä. Vastaamalla kysymykseen ”Kuka minä olen?” nuoret määrittävät jotain itsestään ja kertovat näin identiteetistään, siitä mitä ovat tai eivät koe olevansa; tuovat esiin identiteettiipiirteitensä. Tutkimuksessani selvitin mitkä ovat nuorten identiteettiä määrittäviä piirteitä ”Kuka minä olen?”-kirjoitusaineistossa ja miten näistä voidaan rakentaa identiteetin luokitusjärjestelmä.

Nuoret ovat siis kirjoittaneet siitä, mitä itsestään haluavat kertoa. Ronkainen (1999) tuo esiin identiteetin tietoisena minätarinana ja tämä mielestäni vastaa näitäkin kirjoituksia. Hän puhuu subjektiviteetista ja identiteetistä. Subjektiviteetti voidaan määritellä yksilön elämäntavan tai maailman järjestymiseksi subjektiviteetin avulla ja toisaalta sen olevan yksilön arvomaailma sekä kokemushistoria. Identiteetti on tietoista ja käsitys siitä, mitä minä olen tai toive siitä, mitä voisin olla. (ks. Roos 1985, 38–39; Inkinen 2000, Ronkainen 1999, 20–21, 73–73, 76.)

Tutkimuksen tuloksena löytyneet yläluokat kertovat millä piirteillä tämän tutkimuksen aineistossa nuoret määrittävät identiteettiään. Identiteettiä tarkastellaan henkilökohtaisen ja kollektiivisen identiteetin ulottuvuuksista. Jako näihin kahteen ulottuvuuteen on lähinnä suuntaa antava ja toimii määrittelyn apuna. Tämä raja on muodostettu raakahavaintojen, aikaisempien tutkimusten ja kirjallisuuden perusteella. Identiteettiä ei mielestäni voida jakaa jyrkästi osiin tai luokkiin sen monimuotoisuuden ja muuttuvaisuuden vuoksi.

Tämä tutkimus on suoritettu prosessimaisesti. Olen tarkastellut dialogissa aineistoa sekä kirjallisuutta. Tutkimus on tehty kahdessa osassa:

1. Aineiston pohjalta on muodostettu alustava luokitusrunko.
2. Aineiston on luokiteltu sisällönanalyysin avulla ja saatu varsinaiset sisältöluokat ja luokitusjärjestelmä (identiteetin piirteistä muodostuva rakenne).

Aineisto on ohjannut tutkimuksen kulkua. Saadessani aineiston tutustuin siihen ensin. Jo ensimmäisillä lukukerroilla havaitsin aineistosta yhdenmukaisia tapoja kertoa itsestään (muuttujia). Tarkastelin näitä identiteettiipiirteinä ja aloitin lähestymisen tähän työhön kirjaamalla ylös näitä yhdenmukaisuuksia ja niistä johtamiani luokkia. Tämä raakamateriaali suuntasi tutkimukseni lähtökohdaksi identiteetin ja aloitin yhtäaikaaisesti kirjallisuuteen tutustumisen näkökulmanani jo karkeasti muodostetut raakahavainnot aineistosta.

Ensimmäisessä vaiheessa saatiin tulokseksi tyypillisimmät (frekvensseiltään suurimmat) identiteettiipiirteet ja näistä karkea luokitusrungon perusta. Toisessa vaiheessa tehtiin varsinainen aineiston luokittelu ja identiteetin rakenne, joka muodostui identiteettiipiirteistä.

Molemmat käsitteet, identiteetti ja minäkäsitys, tarjoavat vastauksen kysymykseen ”Kuka minä olen?”. Yhteiskunnassamme oletetaan jokaisen vastauksen olevan uniikki ja yksityinen kertomus itsestä. Ymmärryksemme näistä käsitteistä perustuu oletukseen, että tiedämme mitä identiteetti ja minäkäsitys ovat ja miten ne toimivat. Minäkäsitys ja identiteetti ovat ne, jotka tulevat mieleemme kun mietimme itseämme, sisällyttäen niin

henkilökohtaisen kuin kollektiivisen identiteetin. (Oyserman 2004, 5-6.) Tutkimukseni olen pyrkinyt löytämään aineistosta samankaltaisuutta vastauksissa lähtökohtanani nuoren identiteetti ja sen koostuminen tietyistä piirteistä.

Tutkimukseni tulokset ovat seuraavat 1) henkilökohtaiseksi identiteetiksi tulkitaan yksilön subjektiivinen tuntemus omasta itsestä, sosiaalinen paikantaminen, minäjatkuvuus ja toisaalta identiteetin määrittäminen henkilökohtaisten sosiaalisten suhteiden kautta 2) Kollektiivisen identiteetin nähdään olevan jotain, jota voidaan demografisesti määritellä ja joka perustuu ryhmäjäsennyteen ja viiteryhmäilmauksiin.

Samankaltaisia havaintoja oman tutkimukseni kanssa ovat esittäneet Thoits & Virshup (1997). Sosiaaliset identiteetit eli joko kollektiivinen tai henkilökohtainen identiteetti voidaan nähdä vastauksina ”kuka minä olen” kysymykseen, kun annetut vastaukset johdetaan demografisesta kategoriasta (esimerkiksi tyttö, suomalainen), organisationaalista jäsenyydestä (urheiluseuran jäsen), sosiaalisista rooleista (esikoinen), sosiaalisista persoonallisuustyypeistä (johtajatyyppejä, hauskuuttaja) tai luonteenpiirteistä (optimistinen). (Thoits & Virshup 1997, 106–107.) Voidaan myös määritellä niin, että kun sosiaalinen (kollektiivinen) identiteetti on keskeinen yksilöllä, käyttäytyy hän kuin ryhmänjäsen, ja henkilökohtaisen identiteetin ollessa kyseessä hän ei vastaavasti käyttäydy ryhmäjäseneen tavoin. (Abrams & Hogg 1990, 4.)

Myös Simon (2004, 45–47) esittää yksilön minäkäsitteen liittyvän identiteetin määrittelyyn. Se sisältää uskomuksia yksilön attribuuteista eli yksilön identiteettiä määrittävistä piirteistä ja luonteenominaisuuksista. Nämä voivat sisältää persoonallisuuspiirteitä, kykyjä, fyysisiä ominaisuuksia, käyttäytymispiirteitä, ideologioita, sosiaalisia rooleja, kielitaitoa ja esimerkiksi ryhmään kuulumista. (Simon 2004, 45 -47.) Tutkimukseni tulokset ovat linjassa näiden Thoitsin, Virshupin ja Simonin esittämien identiteettivastauksien kanssa. Esimerkiksi yksilön luonteenpiirteitä ja persoonallisuutta tuodaan vastaavasti esiin useastikin.

Mielestäni osuva määritelmä identiteetille on sen määrittely prosessiksi, joka on muovautumista joksikin, ei tuote tai pysyvä tulos. Nuorilla tämä prosessi on erityisessä roolissa, koska ymmärtäminen ja itsen määrittely suhteessa muihin on keskeistä. (Paananen 2006, 81; Saastamoinen 2006, 172.) Tämän tutkimuksen aineistossa nuoret ovat kirjoit-

taneet itsestään vastauksena ”Kuka minä olen” -kysymykseen. Tutkimukseni aineistossa nuoret kirjoittavat tulevaisuudestaan ja heillä voidaan nähdä olevan ymmärrys jatkuvuudesta. Toisaalta tulevaisuusilmauksia löytyy suhteellisen vähän eli voidaan ajatella itsen määrittelyn tulevaisuuden suhteen olevan kesken.

Identiteetillä voidaan nähdä olevan sen kerronnan kautta merkitystä yksilön psykologiselle itseymmärrykselle ja tämä teema voidaan nähdä merkityksellisenä nuorisokasvatuksen kannalta. (Saastamoinen 2007, 236.) Aineiston vastaukset heijastavat nuorten tuntemusta itsestään tuona tietynä hetkenä ja tietyssä kontekstissa. Tutkimuksessa identiteetit eivät ole jotain selkeästi nimettyä ja tietty pysyvä tulos vaan piirteitä, jotka on löydetty tulkitsemalla aineistoa ja tutkijan tulkinta on mukana luokittelussa. Tutkimuksessani identiteettiä on tarkasteltu sen konstruoimisen näkökulmasta. Asiat ovat olemassa, mutta ne tulevat merkityksellisiksi ja tietoisuuden kohteiksi diskursseissa ja näin esimerkiksi näen identiteetit vuorovaikutuksessa rakentuviksi ja neuvoteltaviksi (Virokannas 2004, 3).

Tutkimuksessani kirjoitukset ovat vain sitä, mitä kirjoittaja on niissä halunnut kertoa. Lähde (2004) tutki pro gradu- tutkielmassaan lasten ruumiillisuusnäkömääriksiä. Hän korostaa lasten ulkonäköpaineita ja määrittymistä ulkonäön kautta. Hän painottaa pro gradu -tutkimuksensa lasten minäkertomusten olevan läpeensä sosiaalista ja niissä painottuvan sosiaalisen identiteetin, koska kirjoittaminen edellyttää kirjoittajan valintaa siitä, mitä haluavat itsestään kertoa (Lähde 2004, 39).

Voidaan todeta, että tutkimukseni kirjoitukset kertovat meidän yhteiskunnassamme jotain siitä, mitä itsestä kerrotaan. Ne ovat kulttuurisesti tuotettuja ja näin niiden sisältö on ominaista ajallemme. Olen tunnistavinani niistä ”itsestä kertomisen kaavaa”, millä tarkoitan opittua tapaa luetteloida asiatietoja eli demografisia tekijöitä itsestä kysyttäessä ”Kuka sinä olet?”. Tässä olisi iso ja mielenkiintoinen kysymys syvemmin pohdittavaksi ja esimerkiksi mietittäväksi miten koulu ohjaa meitä kertomaan itsestämme?

Nuorten vastaukset kysymykseen ”Kuka minä olen?” eivät ole yllättäviä, jos ajatellaan, miten itse vastaisi tähän kysymykseen. Oletin ennakkoon kuitenkin enemmän viiteryhmäviittauksia erilaisiin alakulttuureihin tai koulussa vallitseviin ryhmäilmiöihin kuten nykyiset nuorten hip hop, J- ja muut musiikin ja pukeutumisen kautta vallitsevat ryh-

mät. Oletin, että ulkonäköä olisi myös kerrottu vahvemmin ja siihen itseä määritellen tai viitaten. Kirjoituksissa kyllä mainitaan useasti ulkonäköön liittyviä piirteitä, mutta ei niinkään itseään arvostellen tai hyviä puolia korostaen.

Aineistossa nuorten kasvuympäristö on läsnä. Kertomukset sisältävät viitteitä kouluun, kavereihin, perheeseen ja asuinalueeseen. Näyttää olevan tyypillistä kertoa itsestään oman tilan kautta tai mainita koulu paikkana. Koulu 16 -vuotiaalla on pääasiallinen paikka viettää päivät, joten se näyttäisi olevan merkityksellinen nuorille. Samankaltaisia tuloksia on saanut Van Hoof (1997) identiteettitutkimuksessaan, jossa nuoret saivat valita erilaisista kohdealueista kuten koti tai vapaa-aika itselleen identiteetin kannalta tärkeimmät.

Nuoret mainitsevat tyypillisesti perheen ja ystävät. Oletin, että ystävät saisivat enemmän mainintoja kuin perhe ja olisivat nuorten erityinen viiteryhmä. Esimerkiksi Van Hoof (1997) toteaa, että nuori erkaantuu nuoruudessa vanhemmistaan ja kääntyy enemmän ystäviensä puoleen, vaikkakin nuori edelleen tarvitsee tunteen, että vanhemmat eivät tästä huolimatta hylkää häntä. Nuoren identiteetin vapaalle kehittymiselle ovat tärkeitä niin vanhemmat kuin vertaisetkin ja muut nuoren itsensä määrittämät tärkeät ihmiset. Tyypillistä nuorelle on kuitenkin kohdistaa huomio muihin kuin vanhempiin. (Van Hoof 1997, 41.)

Määrittelyn jako henkilökohtaiseen ja kollektiiviseen identiteettiin ei ole yksinkertaista. Tuleekin pohtia, olisiko joku toinen jako toiminut syventävämmiin tai antanut lisätietoa tutkimukseeni. Jako näihin kahteen suurempaan ryhmittelyyn on kuin veteen piirretty viiva. Osa lauseista sekä piirteistä sopivat molempiin ja tämä oli ongelmallista. Olenkin analyysissäni edennyt pyrkien määrittämään identiteettiä kirjallisuudesta ja aiemmista tutkimuksista löytyneiden määrittelyjen perusteella.

Voidaan myös pohtia onko ylipäätään tarvetta jakaa henkilökohtaista ja kollektiivista identiteettiä? Ei välttämättä, mutta tutkimuksessani näen identiteetin rakentuvan monesta osasta ja olevan vaihtuvainen sekä liikkuvainen. Henkilökohtainen identiteetti on meidän itsemme helpommin muutettavissa tai määriteltävissä. Kollektiivisessa identiteetissä osa tekijöistä on pysyviä ja yleensä ulkopuolelta määrättyjä kuten sukupuoli tai ikä. Tämä jaottelu on auttanut käsittelemään aineistoa. Esimerkiksi nuoren mainitessa

olevansa yksilö ja ihminen maailmassa, ei ole yksiselitteistä, onko tämä henkilökohtaisen vai kollektiivisen identiteetin määrittämistä. Ihminen ja yksilö ovat isompi kollektiivinen luokka, mutta toisaalta ihmisenä oleminen voidaan nähdä henkilökohtaisena kokemuksena omasta tilasta.

Itsekategorisoinnin teorian avulla voi ylittää tämän kollektiivisen ja henkilökohtaisen identiteetin välisen paradigmaattisen eron. Simonin (2004) identiteetin minäkäsityksen malli perustuu Eurooppalaiseen identiteetti-traditioon, jossa on keskitytty sosiaaliseen identiteettiin ja itsekategorisoinnin teoriaan (Tajfel, Turner 1986). Tässä ajattelussa ryhmäjäsenedellä ja ryhmien sisäisillä suhteilla on tärkeä osa. (Simon 2004, 26.) Turnerin (1987) mukaan Itsekategorisointiteoria ilmentää yksilön psykologisen kyvykkyyden kollektiivisessa käyttäytymisessä. (Thoits & Virshup 1997, 116–117.) Itsekategorisoinnit ovat osa hierarkkista luokittelujärjestelmää niin, että identiteetit voidaan konstruoida eri abstrakteilla tasoilla liittyen luokkien sisällyttämisen keinoihin. Esimerkiksi yksilön kollektiivinen identiteetti Helsingin kaupungin asukkaana on abstraktimpi kuin jonkun tietyn Helsingin lähiön asukkaan identiteetti, joka on sisällytetty tähän koko kaupungin identiteettiin. Toisaalta samanaikaisesti Suomen kansalaisen identiteetti tai Eurooppalaisen identiteetti on vielä abstraktimpi ja käsittää yksilön kollektiiviset identiteetit ja henkilökohtaiset identiteetit. (Simon 2004, 38.)

Van Hoofin (1997) tutkimuksen tulokset vastaavat omiani siinä, että nuoret tässä aineistossa ovat maininneet usein vapaa-ajan, perheen ja koulun. Nämä tulkitseen identiteettiä määrittäviksi piirteiksi, joita nuoret ovat halunneet kertoa ja joka ehkä kertookin heistä itsestään ja identiteetin koostumisesta. Van Hoofin tutkimuksessa koehenkilöt valitsivat siis ulottuvuuksista tai kohdealueista ne, jotka kuvaava sitä mitä muiden tulisi heistä tietää. He valikoivat nämä alueet myös sen informaation perusteella, joka eniten sisältää heidän identiteettiään. Kohdealuevaihtoehdot oli etukäteen nimetty tutkijan toimesta ja eniten valintoja saivat koti, koulu ja vapaa-aika. Vapaa-aika näytti olevan henkilökohtaisesti tärkein identiteetin ulottuvuus. Nuoret saavat vapaa-ajalla tehdä mitä itse haluavat ja kokevat sen kertovan eniten heistä itsestään; ”sillä on eniten tekemistä itseni kanssa, koska se on mitä itse valitsen, joten se on se mitä oikeasti olen”. Koulun ja kodin valintaan vaikutti tutkijan mielestä se, että kaikki tutkittavat kävivät koulua ja heillä oli koti, joten nämä ovat luonnollisia valintoja tärkeimmiksi identiteettitekijöiksi. Muut

vähemmän valitut ulottuvuudet olivat työ, uskonto ja politiikka. (Van Hoof 1997, 121–124, 285.)

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Sisällönanalyysiä tutkimusmenetelmänä on kritisoitu siitä, että tutkija vain järjestää aineistonsa sen avulla, mutta ei kykene tekemään mielekkäitä johtopäätöksiä tuloksiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 103.) Miten tutkimuksessani on käynyt? Aineistoa on luokiteltu, mutta myös laskettu frekvenssejä tämän tueksi. Toisaalta ongelmaksi tässä laadullisesti kerätyn aineiston käsittelyn kvantifioimisessa voidaan nähdä se, että usein laadulliset aineistot ovat niin pieniä, että määrällinen mittaaminen on mahdotonta. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 119.) Tutkimuksessani määrällistä laskentaa varten aineisto on pieni, mutta aineiston koko on kuitenkin samalla sopiva laadullista analyysiä varten ja sisällönanalyysillä sekä sisällön erittelyllä on saavutettu tuloksia.

Lasten ja nuorten tutkimus on aina erityisessä asemassa eettisyyden suhteen. Tässä aineistossa anonymiteetti on varmistettu poistamalla kirjoittajien nimet. Keräystilanteessa opettajia on ohjeistettu ja annettu mahdollisuus saada tietoa epäselvistä asioista. Toisaalta keräystilanteeseen ja kirjoituksiin on vaikuttanut koulukonteksti. Opettajilla oli mahdollisuus lukea kirjoituksia. Tämä on saattanut vaikuttaa aineiston luotettavuuteen siinä mielessä, että ei voida olla varmoja kuinka paljon nuoret ovat muokanneet kirjoituksiaan ajatellen vastaanottajaa.

Virokankaan tutkimuksessa nuoret huumehoitoyksikössä rajaavat määrittelynsä tietoisena hoitoyksikön valtasuhteiden epäsymmetrisyydestä. Erilaisiin identiteetteihin asemoituminen sisältää aina valta-asetelman. Yksilö ottaa identifioitumalla johonkin identiteettiin tarkoituksellisesti aseman, jota ei itse välttämättä edes tiedosta. (Virokannas 2004, 10, 35.) Tutkimuksessani valta-asema voidaan nähdä koulumaailmassa ja tutkimuksen aineiston keruussa. Mielestäni kirjoituksiin on vaikuttanut se, että opettajalla on ollut mahdollisuus nähdä tekstit sekä koulukonteksti yleensä. Samoin käsitykseni mukaan kirjoituksia on näytetty opettajalla ja se luonnollisesti muuttaa jotakin niiden sisällöstä. Nuoret ovat yleensä varovaisia auktoriteettien läsnä ollessa ja suhtautuminen omasta mielestäni on toisinaan kielteistä eikä itsestä haluta kertoa kaikkea totuutta.

Luokkatilanne on saattanut muokata kirjoituksia virallisempaa, koulumaisempaan suuntaan.

Kirjoitetussa muodossa olevan aineiston analyysissä voidaan pohtia myös kirjoitusten todenmukaisuutta. Laine-Patama käyttää Ricoeur ajatuksista narratiivisen aineiston tulkinnassa. Ricoeur (1992) näkee identiteetin itsen hermeneuttisena ymmärtämisenä ja kertominen omana identiteettinään on tärkeätä riippumatta siitä, onko se totta vai ei. Yksilö voi tulla sellaiseksi, miten itsensä ymmärtää ja identiteetti on produktiivinen itsen ymmärtämisen keino. ”Kirjoittaminen ei ole siis vain tapahtumien kirjaamista vaan aktiivista itsen ymmärtämistä”. (Laine-Patana 2005, 21–22. ks. Ricoeur 1992, 21–23)

Muutama kirjoituksista on tehty selkeästi huumorimielessä, eräässä kirjoituksessa kerrotaan perheen alkoholiongelmista ja sijoituskodista sisaren luokse. Kuitenkin seuraavilla viikoilla kirjoitetuissa näytteissä, jotka olen rajannut tästä aineistosta pois, eri aiheesta kirjoittaja ei mainitse mitään sisarestaan vaan puhuu veljistään sekä kuinka tärkeitä vanhemmat ovat, mainitsematta mitään alkoholiongelmista tai väkivallasta. Näiden kirjoitusten alkuperän tai totuudenmukaisuuden jätän kuitenkin vain tämän ilmauksen varaan. Niiden vaikutus lopullisiin tuloksiin ei ole ratkaiseva. Osasta kirjoituksista käy ilmi, että oppilaat tietävät kirjoittavansa ”johonkin identiteetti-tutkimukseen”. Tämä vaikuttaa luonnollisesti kirjoittamiseen ja aineiston tuloksiin.

Nostan tuloksissa esiin tyypillisen nuoren kirjoituksen tästä aineistosta. Olisi mielenkiintoista nostaa esiin myös epätyypillinen kirjoittaja tai esitellä kirjoituksia, joista vertailemalla olisi löydetty esimerkiksi nuorten toisistaan poikkeavaa identiteettimäärittelyä. Tämä mielestäni menee liian tulkinnalliseksi, koska vertailemalla kirjoittajia ja tekstejä ei aineistosta ollut löydettävissä suuria eroja. Aineiston kokoa tulisi myös laajentaa tällaista vertailua varten.

Voidaanko tulokset sitten yleistää tästä aineistosta joksikin, joita nuoret kertoessaan käyttävät. Se seikka, ovatko ne identiteettiä kuvaavia piirteitä, jää jälleen tutkijan oman päättelyn varaan. Ehkä kyse ei ole totuuden kysymyksestä sinänsä vaan enemmän todellisuuden tajuaminen inhimillisenä ajattelutapana, toteavat Tuomi ja Sarajärvi (2003, 106).

6.3 Lopuksi

Tutkimusaineisto oli osa Kulttuuri identiteetin rakentajana-hanketta, kuten olen aineiston esittelyluvussa kertonut. Olen analysoinut tämän aineiston uudesta ja erilaisesta näkökulmasta (vrt. Lindgren 2006 tekemä tutkielma) ja pyrkinyt tarkentamaan erilaisia ilmauksia, joita aineistosta voidaan nostaa esiin. Jatkotutkimuksena voisi tutkia, esimerkiksi diskurssianalyttisesti, miten nuoret kirjoittavat kertoessaan itsestään tai esimerkiksi haastatella nuoria ja kysyä miten he rakentavat identiteettiään.

Aineistonkeruussa on saattanut olla aineistoon vaikuttaneita seikkoja kuten keräystapa ja konteksti keräyshetkellä. Ehkä vielä autenttisempaa materiaalia nuorista saisi keräämällä kirjoituksia muualla kuin koulussa. Aineisto voisi olla rikkaampikin sisällöltään ja epäilen kirjoituksen ohjeistuksen tai luokkatilanteen ajaneen aineistoa tietyn oloiseksi eli kirjoitusten kulku on melko yhteneväinen.

Laadullisessa tutkimuksessa on läsnä tutkijan tulkinta ja samoin ihmisen tulkinnat elämänkerrallisesta kokemuksesta yksilönä voidaan liittää identiteetin käsitteeseen. Saastamoinen (2007, 231) määrittelee identiteetin yksilötasolla julkilausutuksi ja arvotetuksi minuudeksi ja ryhmien tasolla sellaiseksi, mihin ”meidät” määritellään ja arvotetaan. Onko kollektiivinen identiteetti siis enemmänkin sitä, miksi meidät määritellään muiden taholta, ja henkilökohtainen identiteetti sitä, miten kukin itseään arvottaa? Kysymys ”Kuka minä olen?” on kiehtova ja on mielenkiintoista pohtia, mitä siihen vastaisi. Mitä asioita nostaisin esiin ja mitä haluaisin itsestäni kertoa tai mitä kertomastani voidaan tulkita? Mitä piirteitä on identiteetissäni?

Lähteet

- Aaltonen, T.** 2002. Sanatonko tarinaton? Afaatikon intersubjektiivinen maailma ja ker-
toen rakentuva identiteetti. Miina Sillanpää Säätiön julkaisu A:5. Helsinki.
- Abrams, D. & Hogg, M. A.** 1990. An introduction to the social identity approach. Te-
oksessa Abrams, D. & Hogg, M.A. (toim.) Social identity theory. Constructive and
Critical Advances. 1 – 9. New York: Springer-Verlag.
- Baumeister, R.,F.** 1997. The Self and Society. Changes, Problems, and Opportunities.
Teoksessa Ashmore, R.,D. & Jussim, L. (toim.) 1997. Self and Identity. Fundamental
issues. Rutgers series on self and social identity, volume 1. New York: Oxford Univer-
sity Press.
- Baumeister, R.,F.** 1998 The self. Teoksessa Gilbert, D., Fiske, S. & Lindzey, G. (toim.)
1998 Handbook of social Psychology. Vol 2, p. 680-740. New York: McGraw-Hill.
- Berger, P. L. & Luckmann, T.** 2005/1966. Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen.
Helsinki: Gaudeamus.
- Breakwell, G. M.** 1986. Coping with Threatened Identities. London: Mehtuen & Co.
Ltd
- Deaux, K.** 1992. Personalizing Identity and Socializing Self. 9 – 35. Teoksessa:
Breakwell, G.M. (toim.) Social Psychology of Identity and the Self Concept. London:
Surrey University Press.
- Deschamps, J.-C.** 1982. Social Identity and relations of power between groups. Teok-
sessa Taifel, H. (toim.) 1982. Social identity and intergroup relations. Cambridge: Cam-
bridge University Press.
- Dunderfelt, T.** 1991. Elämänkaari psykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehi-
tykseen. Porvoo: WSOY.
- Ellonen, N.** 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten
masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen. Väitöskirja. Yhteiskuntatieteellinen tiede-
kunta, sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Tampereen yliopisto. Tampere university
Press. (viitattu 14.2.2008) <<http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7206-0.pdf>>
- Erikson, E.,H.** 1980. Identity and the Life Cycle. New York: W.W.Norton & Com-
pany.
- Eskola, J. & Suoranta, J.** 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere:
Vastapaino.

Feldt, T., Mäkikangas, A. & Kokko, K. 2005. Persoonallisuus ja työhyvinvointi. Teoksessa Kinnunen, U., Feldt, T. & Mauno, S. (toim.) 2005. Työ leipälajina – Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy, 75–94.

Hall, S. 2002. Identiteetti. Tampere: Vastapaino.

Harré, R. 1983. Personal being A Theory for Individual Psychology. Oxford: Basil Blackwell.

Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2002. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirvonen, E. 2000. Raskaus nuoren valintana Etnografia alle 18-vuotiaiden nuorten raskaudesta, tulevasta vanhemmuudesta ja elämäntilanteesta sekä äitiysneuvolakäynteistä. Väitöskirja. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto. (viitattu 14.2.2008) <<http://acta.uta.fi/pdf/951-44-4950-9.pdf>>

Hodkinson, P. & Lincoln, S. 2008. Online journals as virtual bedroom? Young people, identity and personal space. Young – Nordic Journal of Youth Research Vol 16 (1): 27 – 46. (viitattu 7.5.2008) <<http://you.sagepub.com/cgi/content/abstract/16/1/27>>

Inkinen, S. 2000. Kybermaailma ja (uus)mediakulttuuri identiteetin rakentajina – lähtökohtia, ongelmia ja peruskäsitteitä. (viitattu 21.2.2008) <<http://www.ulapland.fi/home/ttk/projekti/inkinen/index.htm>>

Johnson, M., K., Berg, J.,A. & Sirotzki, T. 2007. Differentiation in Self-Perceived Adulthood: Extending the Confluence Model of Subjective Age Identity. Social Psychology Quarterly 2007, Vol. 70: N:o 3, 243-261.

Järventie, I. 2008. Päivänsäde vai menninkäinen? Identiteettien kasvattaminen eriarvoisuuden puutarhoissa. Teoksessa Lahikainen, A. R., Punamäki, R.-L. & Tamminen, T. 2008. Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY.

Kalliola, S. 2001. Herbert Blumer, symbolinen interaktionismi. Teoksessa Hänninen, V., Partanen, J. & Ylijoki O-H. (toim.) 2001. Sosiaalipsykologian suunnannäyttäjiä. Tampere: Vastapaino, 325–346.

Kulmala, A. 2006. Kerrottuja kokemuksia leimatusta identiteetistä ja toiseudesta. Väitöskirja. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tampereen yliopisto.

Kuusela, P. 2006. Realismi ja sosiaalisen identiteetin episteeminen status. Teoksessa Rautio, P. & Saastamoinen, M. (toim.) 2006 Minuus ja identiteetti. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede –lehti*. Vol 11, nro. 1/99, 1-12.

Laine-Patana, S. 2005. Minä kirjoittajana: Identiteetit, subjektit ja persoonat lukion 1. vuoden opiskelijoiden omaa kirjoittamista pohdiskelevissa teksteissä. *Pro gradu – tutkielma*. Suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos. Helsingin yliopisto.

Lindgrén, M. 2006. Reppu täynnä tarinoita. Lukion ensimmäisen luokan opiskelijoiden tarinaa minästä. *Pro gradu –tutkielma*. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tampereen yliopisto.

Lähde, M. 2004. Lapset ja ulkonäköruumiillisuus: monimenetelmäinen tutkimus 10–13 vuotiaiden ruumiillisesta identiteetistä. *Pro gradu –tutkielma*. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Tampereen yliopisto.

Mead, G., H. 1934. *Mind, self and society*. Chicago: University of Chicago press.

Moya, P., M., L. 2006. What´s Identity Got to Do With It? Mobilizing Identities in the Multicultural Classroom. Teoksessa Alcoff, L., M., Hames-Garcia, M., Mohanty, S., P & Moya, P., M., L. (toim.) *Identity Politics Reconsidered*. London: Palgrave. 96–116.

Nikander, P. 2001. Kenneth Gergen. Konstruktionistinen ja postmoderni sosiaalipsykologia. Teoksessa Hänninen, V., Partanen, J. & Ylijoki O-H. (toim.) 2001. *Sosiaalipsykologian suunnannäyttäjiä*. Tampere: Vastapaino, 275-298.

Nousiainen, K. 2004. Lapsistaan erillään asuvat äidit: Äitiysidentiteetin rakentamisen tiloja. Väitöskirja. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. (Luettu 3.1.2008) <<http://urn.fi/URN:ISBN:952-10-1819-4>>

Oyserman, D. 2004. *Self-concept and Identity*. Teoksessa Brewer, M., B. & Hewstone, M. (toim.) 2004 *Perspectives on social Psychology - Self and Social Identity*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Paananen, S. 2006. Dysleksia, identiteetti ja biografinen oppiminen. Dysleksia aikuisen elämäkerronnassa. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. (viitattu 10.4.2008) <http://www.ulapland.fi/includes/file_download.asp?deptid=23476&fileid=11955&file=20071115094532.pdf&pdf=1>

Peltola, L. 2007. ”Toivottavasti kuitenkin menisi parempaan suuntaan” Tutkimus keski-ikäisten naisten kiintymyssuhdetyyliä muutoksesta ja muuttumattomuudesta. *Pro gradu –tutkimus*. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tampereen yliopisto.

Pietikäinen A. 2002 Opintomateriaali (viitattu 20.2.2008) <<http://www.uta.fi/tyt/avoin/verkko-opinnot/sosiaalipsykologia/materiaalitiedot.html>>

Pietilä, V. 1973. *Sisällön erittely*. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.

- Pulkkinen, T.** 1998. Postmoderni politiikan filosofia. Helsinki: Gaudeamus.
- Rautio, P.** 2006. Historiallista johdattelua minä- ja identiteettitutkimukseen. Teoksessa Rautio, P. & Saastamoinen, M. (toim.) 2006 Minuus ja identiteetti. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Repo-Kaarento, S.** 1990. Kaksitoistavuotiaiden aineissa välittyvät aikuismielikuvat. Pro gradu –tutkielma. Sosiaalipsykologian laitos. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.
- Ronkainen, S.** 1999. Ajan ja paikan merkitsemät subjektiviteetti, tieto ja toimijuus. Helsinki: Gaudeamus.
- Roos, J. P.** (1985). Elämäntapaa etsimässä. Toim. Keijo Rahkonen. Tutkijaliiton julkaisusarja 34. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Saastamoinen, M.** 2006. Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteina. Teoksessa Rautio, P. & Saastamoinen, M. (toim.) 2006 Minuus ja identiteetti. 168 – 178. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Saastamoinen, M.** 2007. Notkeat rakenteet, tiheät identiteetit? Teoksessa Nivala E. & Saastamoinen M. (toim.) 2007 Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 73 & Kuopion yliopiston sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Simon, B.** 2004. Identity in Modern Society. A Social Psychological Perspective. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Spencer-Oatey, H.** 2007. Theories of identity and the analysis of face. Journal of Pragmatics vol. 39 issue 4, 639 – 656. (Luettu 7.2.2008) <<http://helios.uta.fi:2097/science//journal/03782166>>
- Suurpää, L.** 1996. Yksilöllistä sosiaalisuutta vai sosiaalista yksilöllisyyttä? Nuorten yhteiskunnallisten identiteettien poluilla. Teoksessa Suurpää, L. & Aaltojärvi, P. (toim.) 1996 Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Suurpää, L. & Aaltojärvi, P.** 1996. Näinkö nuoret? Teoksessa Suurpää, L. & Aaltojärvi, P. (toim.) 1996 Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Tajfel, H. & Turner, J.,C.** 1979. An integrative theory of intergroup conflict. Teoksessa Austin, W.,G. & Worchel, S. (toim.) The social psychology of intergroup relations. Monterey: Brooks/Cole.
- Thoits, P.,A. & Virshup, L.,K.** 1997. Me´s and We´s .Forms and Functions of Social Identities. Teoksessa Ashmore, R.,D. & Jussim, L. (toim.) 1997. Self and Identity. Fun-

damental issues. Rutgers series on self and social identity, volume 1. New York: Oxford University Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2003 ja 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turner, J.,C., Hogg, M., A., Oakes, P.,J., Reichter, S.,D. & Wetherell, M.,S. 1987. Rediscovering the social group. A self-categorization theory. Oxford: Blackwell.

Turner, J.,C. 1982. Towards a cognitive redefinition of the social group. Teoksessa Taifel, H. (toim.) 1982. Social identity and intergroup relations. Cambridge: Cambridge University Press.

Turner, J.,C. 2003 Foreword. Teoksessa Simon, B. 2004. Identity in Modern Society. A Social Psychological Perspective. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Van Hoof, A. 1997. Identity formation in adolescence: structural integration and guiding influences. PhD thesis. Faculty of Social Sciences. Utrecht University.

Virokannas, E. 2004. Normaalin rajan molemmilla puolilla. Tutkimus huumehoitoyksikön nuorten identiteetin rakentumisesta. Stakes tutkimuksia nro. 144. Helsinki: Stakes

Weckroth, K. 1996. Älä tee nuorin (eli pari sanaa bambifikaatiosta). Teoksessa Suurpää, L. & Aaltojärvi, P. (toim.) 1996 Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Ylijoki, O.-H. 1998. Akateemiset heimokulttuurit ja noviisien sosialisatio. Tampere: Vastapaino.

Painamaton lähde:

Ojanen, M. 2007. Persoonallisuuspsykologia II luennot. Tampereen yliopisto syksy 2007.

Liitteet:

LIITE 1 Aineistonkeruuohje (16-vuotiaat, lukion 1. luokka, ammattikoulun 1. vuosikurssi)

Tutkimusaineisto tulee koostumaan n. 50 opiskelijan tekemästä 4 kirjoituksen teemasarjasta. Kirjoitusten kokonaistavoitemäärä on siis noin 200. Kirjoittajina toimivat lukion 1. luokkalaiset / ammattikoulun 1. vuosiaastetta käyvät. Heitä kaikkia kohdellaan siis 16-vuotiaina riippumatta siitä, että joukossa on myös iällistä hajontaa (osa on vielä 15). Aineistonkerääjinä toimivat opiskelijoiden omat opettajat.

Tutkimus toteutetaan lokakuussa 2004, lukiossa 2. periodin kuluessa 5.10 - 21.11.2004. Aineistonkeruu sijoitetaan koulun päivä- ja viikko-ohjelmaan siten, että jokainen tutkimukseen osallistuvasta nuoresta kirjoittaa neljänä perättäisenä viikkona yhden kirjoitelman (yhteensä siis 4). Kirjoittaa voidaan esimerkiksi äidinkielen tunnilla, jolloin aineistonkeruu voidaan kytkeä opetettavan oppiaineen sisältöihin. Tutkimukseen pitää alusta alkaen ottaa mukaan ainakin 65 opiskelijaa (käytännössä siis tietty määrä opetusryhmiä), jotta esimerkiksi mahdolliset sairastumiset eivät pienentäisi kokonaisotokseksi suunniteltua 50 eri nuoren tekemää kirjoitussarjaa.

Kirjoittaminen organisoidaan istumajärjestykseltään normaalissa luokkatilanteessa. Kirjoitetaan valkoiselle A4-kokoiselle paperille, jossa voi olla viivat, ruudut tai sitten kyseessä voi olla täysin tyhjä arkki. Kirjoittamiselle varataan aikaa noin 20 minuuttia, mutta kauemminkin saa kestää eli hitaampia ei patistella nopeimpien vauhtiin.

Nuorille annettavat kirjoitusohjeet esitetään minimaalisesti. Perättäisten viikkojen kirjoitusaiheet ovat seuraavat (juuri tässä järjestyksessä):

Viikko 1: KUKA MINÄ OLEN?

Viikko 2: KETKÄ OVAT MINULLE TÄRKEITÄ?

Viikko 3: MISTÄ MINÄ PIDÄN?

Viikko 4: MISSÄ MINÄ OLEN?

Kirjoittaja laittaa kirjoituksiin oman nimensä. Sitä käytetään eri viikoilla kirjoitettavien kirjoitelmien toisiinsa yhdistämiseen - ei muuhun. Tämä pitää kertoa selkeästi myös opiskelijoille itse kirjoitustilanteessa (tutkimusetiikka)!

Opettaja keskustelee kirjoitusten herättämistä ajatuksista ja tuntemuksista opiskelijoiden kanssa itse kirjoitustapahtuman jälkeen. Aineistoanalyysissä on mahdollista huomioida myös aineistonkeruutilanteessa esiin nousseet ajatuksia, siksi aineistonkerääjän / opettajan tehtävänä on näiden keskustelujen päähuomioiden kirjaaminen.

Valmiit kirjoitukset niputetaan annettujen teemojen mukaisesti siten, että kyseistä kirjoituskertaa koskevat opettajan huomiot sijoitetaan kasan päällimmäiseksi. Opettaja saa lukea / katsoa valmiita kirjoitelmia. Yhtään kirjoitusta ei saa kuitenkaan poistaa itse aineistosta, vaikka jokin kirjoitus itsessään vaikuttaisi esimerkiksi puutteelliselta tai pilailulta. Tyhjätkin paperit ovat tuloksia. Myös kirjoitussarjat, joista jonkin teeman mukainen kirjoitus puuttuu, sisällytetään aineistoon.

Tutkimuskoordinaattori Marko Salonen tulee hakemaan kerätyn aineiston. Samalla käydään vielä aineiston keräämistä käsittelevä palautekeskustelu.

Aineistonkeruuseen ja itse tutkimusentekoon liittyvät kysymykset kannattaa esittää suoraan tutkimuskoordinaattori Marko Saloselle (03-215 6950 / 0400-506 798, marko.salonen@uta.fi / www.uta.fi/laitokset/sosio/argumenta/)

LIITE 2: Luokittelumatriisi

	Luonne	Ulkonäkö	Normaliteetti
16P201A	Olen huumorintajuinen ihminen kai? Olen myös sosiaalinen, mukava, ystävällinen	Olen myös...komea, siis melkein täydellinen	Olen ihan tavallinen ihminen, joka syö ruokaa ja juo vettä,Olen ihminen, joka sulautuu massaan
16T202A	Olen sosiaalinen ja huumorintajuinen		
16T203A	Olen yleensä aika utelias ja puhun paljonOlen myös suvaitsevainen ja sosiaalinen		
16P204A	Olen ystävällinen, sosiaalinen, mukava, urheilullinen, älykäs, siis täydellinen		
16P205A	hassu/ outo		
16T206A	olen hyvin kiltti sekä ystävällinen kaikille		
16T207A	Olen fiksu ja hyväkäyttöinen		Olen kohtalaisen tavallinen, enkä erotu muista mitenkään suuresti
16P208A	Olen huumorintajuinen ja kavereiden mielestä vitsikäs		
16P209A	Olen erillainen ulkonäöltäni, käyttäytymisellä ja monella muulla tavalla, mitä jokaisessa meissä on	Olen erillainen ulkonäöltäni,	
16P210A			Olen tavallinen 16 -vuotias nuori
16P211A	Luonteeltani olen energinen tyyppi ja väsyn aniharvoin	olen musta hiuksinen, tumma ihoinen ja noin 170 cm	
16T212A		Olen vihreä silmäinen ja ruskea tukkainen	
16P213A	Olen huumorintajuinen		
16P214A	Olen ahkera		
16T215A	Luonteeltani olen iloinen, mukava, ystävällinen ja rauhallinen		
16P216A		Olen keskikokoinen tummahiuksinen tyyppi	
16P217A	Olen luultavasti pessimisti		
16P218A	En koe olevani muita huonompi tai parempi		
16T219A	Siitä pääsenkin luonteenpiirteisiini, joita ovat (omasta mielestäni) luotettavuus, ahkeruus ja ystävällisyys	Asiatietoina voin kertoa itsestäni sen verran, että olen aika pitkä,punertava hiuksinen ja vihreäsilmäinen	Olen vain yksi pieni ihminen suuressa maailmassa,
16T220A	miin olen melko hiljainen joskus, se vähän riippuu millaisessa joukossa olenOlen myös hyvin määrätietoinen ja päättäväinen		
16P221A		osittain koska häpeän ruumistani	

16P222A	Olen melko hiljainen tunneilla, mutta kavereiden kanssa aivan toisenlainen		
16P223A			
16T224A	Luonteeltani olen iloinen, positiivinen ja luotettava.		
16T225A	Persoonaltani olen kohtalaisen kiltti tyttö.	Ulkoisesti minusta sen verran, että useimmat tuntee minut vain kiltisti hymylevänä tyttönä, mutta täysin toinen rooli minulla on oikeanlaisessa tai oikeastaan tutummassa seurassa, jolloin olen vapautuneempi	
16P226A		se miltä näytän ei ole vastaus kysymykseen	
16T227A	minä olen ainutlaatuisen		
16T228A	olla hyvä ja moraalin..haluaisin olla hauska, sosiaalinen ja spontaani ihminen		
16P229A	Omasta mielestäni olen mukava ja hauska ja fiksu		
16T233A	olen sellainen ihminen, joka toimii ensin ja ajattelee sen jälkeen	Minulla on mustat hiukset, joissa on vaaleita raitoja ja silmäni ovat väriltään tummanruskeat	Olen ihminen, joka osaa puhua, kävellä, nukkua, ajatella jne. niin kuin kaikki muutkin
16T234A	Luonteeltani olen avoin, hullunhauska, tunteikas ja lämmin		
16T235A	Olen hauska ja huumorintajuinen luonteeltani Yritän aina olla oma itseni enkä esittää muuta kuin olen		
16T236A	Olen aika laiska, lähinnä kotona. Tykkään vain lojua lattialla		Olen 15-vuotias tavallinen
16T237A		Minulla on ruskeat hiukset ja vihreät silmät	
16T238A	Kukaan ei määräile liikkumistani, muut kuin minä itse		Olen tavallinen nuori tyttö
16T239	laiskuutta, sitäkin minusta löytyy. Taisitten olen vain hätäinen	Ulkonäköni suhteen minulla on liian suuret tavoitteet ja edellytykset. Pidän myös vartaloni kunnossa, mutta silti en kelpaa itselleni.	
16P240A	Olen luonteenpiirteiltäni rauhallinen, ahkera, tunnollinen, luotettava ja rehellinen.		minä olen aivan tavallinen
16T241A	Monikaan ihminen ei minua tunne, koska en ole kovinkaan avoin luonteeltani.		Minä olen ihan tavallinen tyttö X:stä
16T242A	Olen ristiriitainen. Päätän jotain, teen toisin..uuden ihmiset pitävät minua hiljaisena, ujona..		
16T243A	Olen tunteva ja ajatteleva ihminen,		
16T244A	Luonteeltani olen sosiaalinen, pirteä, ehkä vähän laiska		
16T245A	Olen mielestäni positiivinen ihminen		silti olen mielestäni "tavallinen"

	ja yritän aina nähdä sen "valoisan puolen".		
16T246A			. En mitenkään erikoinen tai mitenkään erityisesti muusta massasta poikkeava Silti kuitenkin olen vain yksi mitätön yksilö maailman miljardeista ihmisistä
16T247A	En osaa kertoa omista luonteenpiirteistäni kovin hyvin, mutta mielestäni olen hyvin suvaitsevainen muita kohtaan ja olen yleensä aika ujo tietyissä seuroissa		
16T248A	Elämään voi mielestäni suhtautua positiivisesti tai negatiivisesti. Itse suhtaudun positiivisesti.		
16P249A	aika hiljainen	Minulla on siniset silmät, ruskeat hiukset, jotka on kasvanut aika pitkiksi	Olen aika normaali
16P250A	joka tykkää tavallisista asioista		Olen ihan tavallinen kaveri
16T251A	olen muutenkin enemmän kesäihmisiä		Olen 16-vuotias ihan tavallinen tyttö X:stä.
16P252A			
16T253A	Olen sosiaalinen		
16T254A	Olen eloisa kuin elohopea		
16P255A	Olen erittäin avoin		
	Elämäntilanne	Koulu	Vapaa-aika
16P201A			
16T202A	Olen tyytyväinen nykyiseen elämäni.	lukiolaistyttö	Pidän erittäin paljon laulamista ja pianon soitosta
16T203A	Olen tyytyväinen elämäni, vaikka välillä kaikki ottaakin päähän	Lukiassa on usein rankkaa.	Pidän paljon musiikin kuuntelusta, lukemisesta ja kavereitten kanssa oleilusta
16P204A		käyn lukiota	
16P205A			
16T206A	olen erittäin huono kaikessa mahdollisessa, lukuunottamatta taiteellisia lahjojani	Olen nyt lukion ensimmäisellä luokalla	Rakastan pimeitä syysiltoja..
16T207A		olen lukion ekaluokkalainen. Koulussakin pärjään ihan hyvin	
16P208A		olen lukiolainen	Minulla on myös omilla rahoilani ostama mopo. Ajelen sillä viikonloppuisin serkkuni kanssa
16P209A	Elän tätä hetkeä ja kohtaan uusia asioita	Tällä hetkellä käyn lukiota. Olen kohtuu hyvä koulussa.	
16P210A		olen lukiassa	
16P211A		olen lukion ekaluokkalainen	vapaa-aikani surfailen yleensä netissä
16T212A		Olen ensimmäisen vuoden lukiolainen	rakastan elokuvissa käyntiä, shoppailua
16P213A			vapaa-ajalla olen erilainen. Voin tehdä kaikkea hullua. Tykkään urheilusta
16P214A			olen myös innokas urheilija
16T215A		Tykkään opiskella ja viihdyn koulussa. Käyn lukion ensimmäistä vuotta	
16P216A			
16P217A			
16P218A	Olemme vain osa suurta kokonaisuutta		

16T219A	Olen myös onnellinen siitä kaikesta mitä minulla on	opiskelen tällä hetkellä lukiossa	Pidän lukemisesta
16T220A		käy lukiota ensimmäisellä luokalla Koulumenestykseni ei ole mitenkään häppöinen	
16P221A	minä olen jossiainkin syvällä sisällä itseäni piilossa	olen lukiolainen	
16P222A	hyvin on tähän asti pärjälty	olen 1.vuosisasalla	olen tietokoneella alla 50% vapaa-ajastani ja ulkona kavereiden kanssa lähes toiset 50%
16P223A	elämä rullaa :)	Olen nyt lukion ensimmäisellä luokalla ja tykkään käydä koulua	tykkään käydä teatterissa..ajelen vapaa-ajallani skootterilla
16T224A		lukion ensimmäisen luokan	
16T225A		lukiolaistyttonen	
16P226A			
16T227A			
16T228A	olen tällä hetkellä kaikkea ja en mitään		
16P229A			
16T233A	vaikka olen nuori, olen hyvin tietoinen siitä kuka olen		
16T234A			pidän musiikista, vaikka se onkin hyvin pitkälti kaavoihin kangistunutta, niin se on silti suuri osa minua
16T235A		käyn lukiota	tykkään käydä shoppailemassa
16T236A			tykkään vain lojua lattialla..tykkään keskustella ja jutella
16T237A		opiskelen lukiossa	pidän paljon musiikista ..Vietän suurimman osan vapaa-ajastani kavereiden kanssa
16T238A	Minä olen yksilö tässä maailmassa		minuun liittyy myös se mistä pidän, eli mistä olen kiinnostunut.pidän matkailusta..
16T239			
16P240A		opiskelen lukiossa 1. luokalla..koulumenestykseltäni olen suhteellisen hyvä	Minun kiinnostuksen kohteitani ovat mm. tietokoneet ja autourheilun..
16T241A	"huokaus" kyllä tää elämä on kuitenkin silti pelkkää paskaa		
16T242A			
16T243A			
16T244A	Pääpiirteittäin olen hyvin onnellisessa asemassa oleva tyttö	käyn lukion ensimmäistä luokkaa	
16T245A			vietän kaiken muun vapaa-aikani kavereideni kanssa
16T246A			pidän sellaisista asioista, mistä nuoret yleensäkin pitävät
16T247A			pidän erityisen paljon hengailusta ystävieni kanssa..pidän shoppailusta
16T248A	Elän ehkä ihmisen kehityksen hankalimmassa iässä, jossa aikuiset ovat kovin ennakkoluuloisia	lukion aloittanut tyttö	vapaa-aikanani en rettelöi puistossa viinoja läträten
16P249A		olen aika huono koulussa	vietän paljon aikaa mökillä isäni kanssa
16P250A		lukiossa ensimmäisellä luokalla	kavereiden kanssa oleskelu ja hauskanpidosta
16T251A		käyn lukiossa	vietän vapaa-aikaani ystävien kanssa..teemme tavallisia juttuja
16P252A	voin sopeutua tähän kaikkeen		

16T253A	olen kasvamassa tasapainoiseksi ihmiseksi			
16T254A	olen todella onnellinen ja tyytyväinen elämäni			
16P255A				
	Ammatti/opiskelu tulevaisuudessa	Lyhyen ajan suunnitelmat	Epäselvä tulevaisuus	Selkeä tulevaisuus
16P201A				
16T202A	Suurin haaveeni onkin perustaa lasten päiväkotia			
16T203A	Ammatiksi tulee tuomari			Tulevaisuudessa haluaisin asua suuressa omakotitalossa, aviomieheni sekä kahden lapseni kanssa
16P204A				
16P205A				
16T206A				
16T207A				
16P208A				
16P209A				
16P210A				
16P211A				
16T212A			en vielä tiedä mitä minusta tulee "isona"	
16P213A				
16P214A	haluaisin luokanopettajaksi			
16T215A				
16P216A	oma haaveeni on aina ollut lentäjä			
16P217A			en näe tulevaisuutta valoisana	
16P218A				
16T219A			toivottavasti opin tietämään	
16T220A			en oikein tiedä mikä ammatti minua kiinnostaisi tai mihin menisin lukion päätyttyä	
16P221A			Kuka siis minä olen? En ole vielä ottanut selvää, ehkä en ikinä jaksa ottaa selvää	
16P222A		mutta onneksi ensi keväänä saan kevarikortin		toivottavasti jatkossa sujuu yhtä hyvin
16P223A	Lukion jälkeen lähdän kyllä muualle tästä kaupungista. Täällä ei ole oikein mitään jatko-opintopaikkaa			
16T224A	Lukion jälkeen haen luultavasti johonkin ammattikorkeaan			pohdimme tulevaisuutta
16T225A				
16P226A			Ehkäpä joskus tulevaisuudessa kun olen kuoleman rajoilla, ymmärrän kuka olen	
16T227A			en tiedä itsekkään kuka olen tai kuka tulen olemaan	tiedän mikä minua kiinnostaa, miksi haluan isona
16T228A			Identiteetti on etsinnässä ja tulevaisuus näyttää hämärältä -	Se, mitä minusta sitten tulee, riippuu valinnoistani ja päätöksistäni

16P229A				
16T233A				
16T234A				
16T235A				
16T236A		meidän perhe muuttaa pian uuteen taloon ja olen aivan innoissani		
16T237A	haaveammattini on lastentarhan opettaja tai lastenhoitaja			
16T238A				pyrin turvaamaan tulevaisuuteni opiskelemalla
16T239				
16P240A				
16T241A	"isona" minusta tulee poliisi			
16T242A				
16T243A				
16T244A	"Isona" minusta tulee poliisi. haluan tehdä yhteiskunnalle jotakin hyvää			
16T245A				odotan, että tulisi talvi ja että tulisi lunta, se tuo lisäenergiaa
16T246A				yrittää päästä onnellisesti elämässä eteenpäin
16T247A				koulussa en ole niinkään hyvä, mutta ainakin yritän parhaani,jotta pärjäisin tulevaisuudessa
16T248A				Se onkin asia, jonka haluan korjata tulevaisuudessa, Muute nelämä maittaa hyvin ja tulevaisuus näyttää valoisalta
16P249A				
16P250A				
16T251A		Ensi kesänä olen lähdössä hyvän ystävän kanssa Maltalle kielimatkalle		
16P252A				
16T253A		Olen turvassa nyt ja kun opin luottamaan, elämäni tuntuu jo elämisen arvoiselta!		
16T254A				
16P255A				
	Perheenjäsenten nimeäminen	Perhesuhteet	Asema perheessä	
16P201A				
16T202A		välit perheenjäseniin on kunnossa		
16T203A	Minulla on ihana äiti ja huolehtiva isovelji			
16P204A				
16P205A				
16T206A	asun yhdessä äitini, isäpuoleni sekä kaksi vuotta nuoremman veljeni kanssa			
16T207A		en riitele useinkaan vanhempieni kanssa		
16P208A	minulla on isä, äiti ja kaksi siskoa			
16P209A				
16P210A				
16P211A				

16T212A	perheeni, johon kuuluu isä äiti pikkusisko ja koira		esikoinen
16P213A			
16P214A	perheessä, jossa on neljä poikaa, nuorin vasta viiden		Olen esikoinen perheessä
16T215A	viisihenkinen perheen	olen tottunut kompromisseihin ja asioiden jakamiseen	Olen viisi henkisen perheen esikoislapsi
16P216A	omistaa 2 koiraa, isän, äidin, pikkusiskon ja veljen		
16P217A			
16P218A			
16T219A	13-vuotias sisko ja asun vanhempieni kanssa		
16T220A			
16P221A	minulla on 2 isoveljeä ja 1 pikkusisko	Vanhempani ovat naimisissa	
16P222A			
16P223A	Olen yksi Virtasen pojista joita on 3 meidän perheessä		
16T224A			
16T225A			
16P226A			
16T227A			
16T228A			
16P229A			
16T233A			
16T234A	minulla on äiti ja isä	he ovat eronneet	
16T235A	perheeseeni kuuluu äiti, pikkusisko ja isä	perheestäni vielä mainittakoon, että äitini ja isäni ovat eronneet	
16T236A	minulla on isä, äiti ja kaksi pikkuveljeä		
16T237A	perheeseeni kuuluu, äiti, isä, veli, kaksi siskoa	, koska vanhempani ovat eronneet	
16T238A			
16T239	jolla on sisko, veli ja äiti sekä isä	vanhempani erosivat vajaa kaksi vuotta sitten ja se on mullistanut elämäni erittäin paljon	
16P240A	perheeseeni kuuluu isä, äiti ja 2 pikkuveljeä		
16T241A	äiti ja isäni	asun nykyajan näkökulmasta katsoen harvinaisessa perheessä, eli äiti ja isäni ovat yhdessä	
16T242A			
16T243A			
16T244A			
16T245A	omakotitalossa isäni, äitini ja isoveljeni kanssa		
16T246A			
16T247A	maailman ihanin perhe, mihin kuuluu veli, äiti, isä ja koira		
16T248A			
16P249A	normaali perhe, johon kuuluu äiti, isä, sisko ja koira	en ole tapellut vanhempieni kanssa varmaan vuoteen	
16P250A			

16T251A	kotona isän, äidin ja 12-vuotiaan pikkuvälisen		
16P252A			
16T253A	perheessä, jossa nyt asun, kuuluu isosiskoni, hänen miehensä ja kaksi poikaa		
16T254A	perheeseeni kuuluu äiti, isäpuoli ja pikkusisko		
16P255A			
	Suhteet poikaystävä	Itse ystävä	Ystävät tärkeitä
16P201A			
16T202A	Iloa elämään tuo poikaystävä, joka jaksaa kuunnella..		
16T203A			
16P204A			
16P205A			
16T206A			
16T207A			
16P208A			
16P209A		Minä olen ystävä ja minulla on ystäviä. Tiedän, että minusta välitetään ja minä välitän muista	
16P210A			
16P211A			
16T212A			
16P213A			
16P214A			
16T215A			
16P216A			
16P217A			
16P218A			
16T219A			
16T220A			
16P221A			
16P222A			
16P223A			
16T224A			
16T225A			Tärkeitä asioita minulle ovat...ystävät
16P226A			
16T227A			
16T228A			
16P229A			
16T233A			
16T234A	Poikaystäväni mielestä..		
16T235A	Poikaystävä ei minulla vielä ole, mutta eiköhän asia hoidu		
16T236A	Minulla on myös poikaystävä jota näen koulussa ja viikonloppuna		
16T237A			
16T238A			he ovat hyvin tärkeitä minulle
16T239			
16P240A			
16T241A	Poikaystäväni on kokenut jääkiekon pelaaja, joten minut tiedetään lähinnä		

	hänen kauttaan			
16T242A				
16T243A				
16T244A				
16T245A				
16T246A		Ehkä loppujen lopuksi olen itselleni ja läheisilleni tärkeä ihminen		Ystävät ovat minulle tärkeitä
16T247A	minulla on myös maailman ihanin poikaystävä			
16T248A	lopun ajasta meneekin mukavasti poikaystäväni kanssa			
16P249A				
16P250A				tärkeintä elämässä on varmaan perhe, kaverit
16T251A				
16P252A				
16T253A				
16T254A	minulla on myös poikaystävä, joka on minulle yhtä tärkeä ja rakas kuin perheeni			Ystäviä tarvitsen, niin kuin hekin minua
16P255A				
x merkitsee, että mainittu	Etnisyys	Paikkakunta	Sukupuoli	Ikä
16P201A		x	x	x
16T202A			x	x
16T203A			x	x
16P204A	x	x		x
16P205A		x	x	
16T206A				
16T207A			x	x
16P208A		x		x
16P209A	x	x	x	x
16P210A				x
16P211A				
16T212A	x	x	x	x
16P213A	olen venäläinen		x	x
16P214A	olen suomalainen			
16T215A		x	x	x
16P216A		x	x	x
16P217A	x			x
16P218A				
16T219A		x	x	x
16T220A				
16P221A		x		x
16P222A		x	x	x
16P223A		x	x	x

16T224A			x		x
16T225A		x	x		x
16P226A					
16T227A					
16T228A					
16P229A	x	x			
16T233A		x	x		x
16T234A		x	x		x
16T235A		x	x		x
16T236A		x	x		x
16T237A		x	x		x
16T238A	x				x
16T239			x		x
16P240A	x	x			x
16T241A		x	x		
16T242A			x		
16T243A					
16T244A	x		x		
16T245A		x	x		x
16T246A			x		x
16T247A		x	x		x
16T248A			x		x
16P249A			x		x
16P250A		x	x		x
16T251A		x	x		x
16P252A					
16T253A			x		x
16T254A		x	x		
16P255A	x	x	x		x
	Perhe	Ystävät	Harrastukset	Viiteryhmät (muut)	Ihminen
16P201A					Minä olen ihminen
16T202A	x	Minulla on erittäin hyviä ystäviä			
16T203A	Perheeni lisäksi minulla on paljon tärkeitä ystäviä	kavereitten kanssa oleilu			
16P204A					Olen ihminen muitten seassa
16P205A				Hardcore-pelaaja ja otaku	ihmisen tapainen
16T206A	x	Minulla on paljon kavereita		Olen ollut vegetaristi kohta neljä vuotta	
16T207A	x		urheilen aktiivisesti sm-tasolla	unelmatytär	
16P208A	x	Minulla on ystäviä, joista useimmat ovat lukiossa samassa ryhmäsäs		luen myös saksaa al-ryhmässä	

16P209A		Minulla on ystäviä			Olen ihminen siinä missä muutkin
16P210A					
16P211A					
16T212A	x			harrastan mix-treeniä, sellaista tanssia	
16P213A		olen suosittu meidän porukassa	salibandyssä olen hyvä maalivahti		
16P214A	x		olen myös uimavalmentaja	innokas urheilija	
16T215A	x	minulla on monta hyvää ystävää			harrastusten parissa
16P216A	x		harrastan pesäpalloa ja tennistä		
16P217A					valkoinen ihminen
16P218A					
16T219A	x			harrastan jalkapalloa	olen vain yksi pieni ihminen suuressa maailmassa
16T220A	Asun kotona perheeni kanssa	kavereiden kanssa	harrastuksia esim. jalkapallo ja aerobic		
16P221A	x				nuorison edustaja
16P222A			jalkapalloa pelasin..muitakin harrastuksia on ollut		
16P223A	x	Tykkään olla kavereiden kanssa	En harrasta tällä hetkellä mitään liikuntalajia, mutta tykkään käydä teatterissa		
16T224A		Viihdyn ystäväieni kanssa	harrastan tanssimista ja tietokonepelejä		
16T225A		tärkeitä asioita minulle ovat kissat, musiikki, ruotsi, ystävät	harrastuksiini kuuluu salilla käynti, lukeminen..		minulle se merkitsee lähinnä kotihiirtä, joka viihtyy kirja toisessa sekä tietokone toisessa kädessä
16P226A					
16T227A					
16T228A					ihminen
16P229A					Minä kuulun Homo sapiens lajiin,mikä tarkoittaaettäminun kuuluisi olla tyhmä ja väki-valtainen, rauhaa rakastava ihminen
16T233A					teini-ikäinen olen ihminen
16T234A	he ovat eronneet				olen sairastanut anoreksiaa Ensinnäkin olen ihminen
16T235A	äitini ja isäni ovat eronneet	viettää aikaani hyvin ystäväieni seurassa			
16T236A		minulla on paljon kavereita	harrastan kilpa-aerobicia ja partiota		
16T237A	x	Parhaita kavereita minulla on kaksi	musiikki liittyy yhteen harrastukseeni; soitan pianoa		
16T238A	rakastan perhettäni	minulla on ihanat ystävät	ennen harrastin joukkueurheilua		olen hyvin pieni osa ihmiskuntaa

16T239	x	pihalla ystäväni kanssa, sillä ystävien kesellä unohdan kaiken ikävän			
16P240A	x		mitään erityisiä harrastuksia minulla ei ole		
16T241A	x	En ole niinkään "porukan humoristi", mutta joskus saatan päästää..			
16T242A					minä olen ihminen
16T243A		samoin kuin ystävät			ihminen
16T244A		minulla on tarpeeksi kavereita, perhe, ruokaa aina, kun minun on nälkä	minulla on tarpeeksi kavereita	minulla on mukava harrastus	
16T245A	x		kavereideni kanssa	harrastan tanssia, talvella lumilautailua	
16T246A			ystävät ovat minulle tärkeitä		
16T247A	x		minulla on paljon erilaisia kavereita	harrastan erilaisia tansseja	
16T248A			olen huomannut kavereiden kanssa vietetyn ajan vähenevät.	harrastan myös tanssia	
16P249A	x		kun olen kavereiden kanssa		
16P250A	asun perheeni kanssa	kavereidne kanssa oleskelu			
16T251A	perhe	ystävien kanssa	kuluu koripallon parissa	kesäihmisiä	
16P252A					Entä jos olen vain ulkopuolinen ihminen
16T253A	perhe				
16T254A	Asun X:ssä ihanan perheeni kanssa	kaikkien kaveri	musiikkia harrastava		olen ihminen, joka ei viihdy yksin
16P255A	perheeni kanssa	kaveripiiriini kuuluu monenlaisia ihmisiä		jotka kuuluvat eri ryhmiin, on urheilijoita, ulkomaalaisia..	